

На основу члана 16. и 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02, 102/09 и 72/17), члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 39/09 и 25/18), вршилац дужности генералног директора Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О УТВРЂИВАЊУ ЗАХТЈЕВА И УПРАВНИХ
ПОСТУПАКА У ВЕЗИ СА АЕРОДРОМИМА**

Члан 1.

(Предмет и подручје примјене)

- (1) Овим правилником утврђују се детаљна правила о:
- а) условима за успостављање и обавјештавање подносиоца захтјева о основама за сертификацију примјењивим на аеродром како је утврђено у Анексу II и Анексу III овог правилника;
 - б) условима за издавање, одржавање, измјену, ограничавање, суспендовање или укидање потврда за аеродроме, потврда за организације одговорне за рад аеродрома, укључујући оперативна ограничења повезана са посебним карактеристикама аеродрома како је утврђено у Анексу II и Анексу III;
 - ц) условима за рад аеродрома усклађеним са битним захтјевима наведеним у Анексу V овог правилника;
 - д) одговорностима ималаца потврда како је наведено у Анексу III овог правилника;
 - е) условима за прихватање и замјену постојећих потврда аеродрома које је издала BHDCA;
 - ф) условима за одлуку да се не допусте изузећа из члана 1. став (5) тачка а) овог правилника, укључујући критеријуме за аеродроме на којима се врши превоз терета, обавјештавање о изузетим аеродромима и преглед одобрених изузећа;
 - г) условима под којима се операције забрањују, ограничавају или које су предмет одређених услова у интересу безбједности летења како је наведено у Анексу III овог правилника;
 - х) одређеним условима и поступцима у вези са изјавом пружалаца услуга управљања платформом и надзора над њима из члана 7. став (2) овог правилника како је утврђено у Анексу II и Анексу III овог правилника;
 - и) пројектовању, одржавању и раду аеродрома, укључујући опрему повезану са безбједношћу која се употребљава на тим аеродромима, који се налазе на подручју на којем се примјењује ЕСАА споразум и који:
 - 1) су отворени за јавну употребу,
 - 2) служе за комерцијални ваздушни превоз, и
 - 3) имају асфалтирану инструменталну полетно-слетну стазу дужине 800 метара или више или служе само за хеликоптере који користе инструменталне поступке прилаза или одласка;

- j) пројектовању, производњи, одржавању и раду аеродромске опреме повезане са безбједношћу која се употребљава или је намијењена за употребу на аеродромима из тачке (и) и пружању земаљских и услуга управљања платформом (AMS) на тим аеродромима.
- (2) ВНДСА је укључена у издавање потврде и надзор над аеродромима, операторима аеродрома и пружаоцима услуга управљања платформом и усклађује се са захтјевима утврђеним у Анексу II овог правилника.
- (3) Оператори аеродрома и пружаоци услуга управљања платформом усклађују се са захтјевима утврђеним у Анексима III и V овог правилника.
- (4) Оператори аеродрома усклађују се са захтјевима утврђеним у Анексу IV овог правилника.
- (5) Овај се правилник не примјењује на:
- a) аеродроме за које ВНДСА одлучи да од основних захтјева из става (1) тачке (и) овог члана изузме пројектовање, одржавање и рад аеродрома и опрему повезану са безбједношћу која се употребљава на том аеродрому ако тај аеродром годишње нема више од 10 000 путника у комерцијалном ваздушном превозу ни више од 850 кретања повезаних са операцијама теретних ваздухоплова, под условом да ВНДСА обезбиједи да се таквим изузећем не угрожава усклађеност са битним захтјевима из члана 4;
- b) аеродроме или дијелове аеродрома и опрему, особље и организације које контролише и којима управља војска, изузев аеродрома или дијелова аеродрома и опреме, особља и организација који су отворени за цивилну и јавну употребу за које ВНДСА обезбјеђује да пружају ниво безбједности летења и интероперабилности са цивилним системима који је подједнако дјелотворан као онај који произилази из примјене битних захтјева утврђених у Анексу V овог правилника, а не доводећи у питање државне безбједносне интересе или интересе одбрамбене политике.
- Члан 2.
(Дефиниције)
- (1) За потребе овог правилника примјењују се следеће дефиниције:
- a) **Аеродром** (aerodrome): означава одређено подручје (укључујући све зграде, инсталације и опрему) на земљи или на води или на непокретној, приобалној или плутајућој подлози, намијењено за потпуно или дјелимично слијетање, полијетање и кретање ваздухоплова по површини;
- b) **Авион** (aeroplane): означава ваздухоплов тежи од ваздуха на моторни погон, који добија силу узгона у лету претежно аеродинамичком реакцијом на површинама које остају непокретне у одређеним условима лета;
- ц) **Ваздухоплов** (aircraft): означава направу која се одржава у атмосфери због реакције ваздуха, осим реакција ваздуха у односу на земљину површину;
- д) **Платформа** (apron): означава одеђено подручје намијењено за смјештај ваздухоплова у сврху укрцавања или искрцавања путника, утовара или истовара поште или терете, снабдијевања горивом, паркирања или одржавања;
- е) **Услуга управљања платформом** (Apron Management Service – AMS): означава услугу управљања активностима и кретањем ваздухоплова и возила на платформом;
- ф) **Стручни надзор** (audit): означава систематичан, независан и документован поступак за прибављање доказа и њихову објективну процјену како би се утврдило у којој мјери су усклађени захтјеви;
- г) **Сертификациони захтјеви** (Certification Specifications – CS): означавају техничке стандарде које доноси Агенција, у којима се наводе начини за доказивање усклађености са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област и које организација може да користи у сврху сертификације;
- х) **Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине - ВНДСА** (Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation - ВНДСА): Надлежна ваздухопловна власт Босне и Херцеговине (National Aviation Authority) / Државни надзорни орган Босне и Херцеговине (National Supervisory Authority) / Надлежни орган (Competent Authority) са овлашћењима и надлежностима за сертификацију и надзор над аеродромима, као и особљем и организацијом, неопходним за те активности;
- и) **Стални надзор** (continuing oversight): означава задатке које ВНДСА врши у сваком тренутку за потребе спровођења програма надзора у сврху провјере да ли су услови под којима је издата потврда стално испуњени у периоду њеног важења;
- ј) **Документ о прихватању одступања и предузетим мјерама - DAAD** (Deviation Acceptance and Action Document - DAAD): означава документ који издаје ВНДСА са доказима којима се образлаже прихватање одступања од сертификационих захтјева које је издала Агенција;
- к) **Инспекција** (inspection): основна активност надзора која укључује системску процјену одређене карактеристике субјекта надзора с циљем провјере усклађености са законом и прописима донесеним на основу закона;
- л) **Кретање ваздухоплова** (movement): означава полијетање или слијетање;
- м) **Препрека** (obstacle): означава све непокретне (привремене или сталне) и покретне објекте или њихове дијелове који:
- 1) су смјештени на подручју намијењеном за кретање ваздухоплова по површини, или
 - 2) надвисују одређену површину намијењену за заштиту ваздухоплова у лету, или
 - 3) се налазе изван тих одређених површина а који су оцијењени као опасни за ваздушну пловидбу;
- н) **Површина ограничења препрека** (obstacle limitation surface): означава површину којом су дефинисане границе до којих објекти могу продирати у ваздушни простор;
- о) **Површина заштите од препрека** (obstacle protection surface): означава површину успостављену за систем за показивање нагиба визуелног прилаза, изнад које објекти или истурени дијелови постојећих објеката нису дозвољени осим ако је, према мишљењу одговарајућег органа, нови објекат или истурени дио заштићен постојећим непомичним објектом;
- п) **Сертификација** (certification): означава поступак утврђивања усклађености подносиоца захтјева са

- примјенљивим захтјевима садржаним у Закону о ваздухопловству Босне и Херцеговине и прописима донесеним на основу тог закона;
- р) **Потврда** (certificate): документ који издаје ВНДСА као резултат сертификације;
- с) **ЕСАА споразум** (Multilateral Agreement on the Establishment of a European Common Aviation Area - ECAA): Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са резолуцијом Савјета безбједности УН 1244 од 10. јуна 1999. године) о успостављању заједничког европског ваздушног подручја ("Службени гласник БиХ", број 2/07);
- т) **Држава ЕСАА подручја**: држава чланица Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са резолуцијом Савјета безбједности УН 1244 од 10. јуна 1999. године) о успостављању заједничког европског ваздушног подручја ("Службени гласник БиХ", број 2/07);
- у) **Агенција**: Агенција Европске уније за безбједност ваздушне пловидбе (European Aviation Safety Agency – EASA);
- в) **Комисија** (European Commission): Европска комисија;
- з) **Смјернице** (Guidance Material – GM): означавају необавезујући материјал којим се обезбјеђује објашњење и тумачење о томе како испунити захтјеве садржане у прописима, Прихватљивим начинима усклађивања и CS-овима. Садрже информације, укључујући примјере, за помоћ кориснику у тумачењу и примјени прописа, Прихватљивих начина усклађивања и CS-а;
- аа) **Квалификовани субјект** – означава свако акредитовано физичко или правно лице којем се могу додијелити одређени задаци сертификације или надзора од стране, у име и под контролом и одговорношћу ВНДСА;
- бб) **Безбједност летења** (Safety) - стање у којем су ризици повезани са ваздухопловним активностима смањени и контролисани до прихватљивог нивоа;
- цц) **Ваздухопловна безбједност** (Security) - заштита од аката незаконитог дјеловања против људи, објеката и података у цивилном ваздухопловству;
- (2) Независно од става (1) овог члана, одређени термини, за потребе овог правилника, тумаче се у складу са тачкама 2. и 3. Анекса II ЕСАА споразума:
- а) Заједница значи европска заједничка ваздухопловна област,
- б) Право Заједнице, правни прописи Заједнице, документи Заједнице и ЕЗ уговор значе ЕСАА споразум,
- ц) Аеродром Заједнице значи аеродроме који се налази у европској заједничкој ваздухопловној области,
- д) Службени гласник Европских заједница или Службени гласник Европске уније значи службени гласник уговорних страна,
- е) Ваздухопловни превозник заједнице значи ЕСАА ваздухопловни превозник,
- ф) Држава/е чланица/е означава земље чланице ЕЗ и ЕСАА партнере.
- (3) Додатне дефиниције утврђене су у Анексу I, а за потребе Анекса II, Анекса III, Анекса IV и Анекса V овог правилника.

Члан 3.

(Надзор над аеродромима)

- (1) ВНДСА је надлежни орган за издавање потврде и надзор над аеродромима, као и особљем и организацијом неопходним за те активности.
- (2) У складу са Законом о ваздухопловству, ВНДСА је независна од оператора аеродрома и пружалаца услуга управљања платформом. Независност је обезбијеђена раздвајањем надлежности између ВНДСА, оператора аеродрома и пружаоцима услуга управљања платформом. ВНДСА извршава обавезе из своје надлежности непристрасно, независно и транспарентно.
- (3) Ако Босна и Херцеговина именује више од једног субјекта за надлежног органа, следећи услови морају бити испуњени:
- а) сваки надлежни орган одговоран је за посебно одређене задатке и утврђено географско подручје, и
- б) успоставља се координација између тих органа како би се обезбиједио дјелотворан надзор над свим аеродромима и операторима аеродрома, као и пружаоцима услуга управљања платформом.
- (4) ВНДСА, односно надлежни органи, који су именовани у складу са претходним ставом, имају потребне способности и ресурсе за испуњавање захтјева на основу овог правилника.
- (5) У складу са Правилником о надзору у цивилном ваздухопловству, инспектори и овлашћена лица ВНДСА не учествују у спровођењу надзора над субјектима надзора уколико то спровођење надзора може представљати потенцијални сукоб интереса, посебно ако је у питању породични или финансијски интерес.
- (6) Особље које ВНДСА овласти за спровођење сертификације и/или надзора, овлашћено је за вршење најмање следећих задатака:
- а) преглед документације, података, поступака и свих других материјала релевантних за спровођење послова сертификације и/или надзора,
- б) узимање копија или извода из такве документације, података, поступака и другог материјала,
- ц) тражење усменог образложења на лицу мјеста,
- д) улазак на аеродроме, у одговарајуће просторије, оперативне локације или друга одговарајућа подручја или превозна средства,
- е) вршење стручног надзора, истрага, испитивања, вјешби, процјена и инспекција,
- ф) предузимање или покретање мјера принудног извршења, према потреби.
- (7) Задаци из става (6) овог члана спроводе се у складу са Правилником о надзору у цивилном ваздухопловству.

Члан 4.

(Битни захтјеви)

Аеродроми, аеродромска опрема повезана са безбједношћу, рад аеродрома и пружање земаљских услуга и услуга AMS-а на аеродромима из члана 1. став (1) тачка и) овог правилника морају бити у складу са битним захтјевима наведенима у Анексу V.

Члан 5.

(Сертификација аеродрома)

- (1) За рад аеродрома потребна је потврда. Том потврдом обухвата се аеродром и његова опрема повезана са безбједношћу, осим ако је опрема повезана са безбједношћу обухваћена изјавом или потврдом из члана 6. став (1) тачка а), односно тачка б).
- (2) Потврда из става (1) овог члана издаје се на захтјев када је подносилац захтјева доказао да:
 - а) је аеродром у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област и са основом за сертификацију аеродрома утврђеном у ставу (5) овог члана, и
 - б) аеродром нема особину или карактеристику која га чини небезбједним за рад.
- (3) Потврда из става (1) овог члана може се измијенити и допунити како би се укључиле промјене у вези са аеродромом или његовом опремом повезаном са безбједношћу у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област.
- (4) Потврда из става (1) овог члана може се ограничити, суспендовати или укинута у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област када аеродром или његова опрема повезана са безбједношћу више нису у складу са правилима и поступцима за издавање и одржавање такве потврде.
- (5) Основа за сертификацију аеродрома састоји се од сљедећег:
 - а) примјењивих сертификационих захтјева у односу на врсту аеродрома,
 - б) оних одредби примјењивих сертификационих захтјева за које је признат једнак ниво безбједности летења,
 - ц) посебних детаљних техничких спецификација које су потребне када се на основу особина пројекта одређеног аеродрома или искуства у раду покаже да је било који сертификациони захтјев из тачке а) овог става неадекватан или неодговарајући за обезбјеђење усклађености са битним захтјевима из члана 4. овог правилника.
- (6) Документацију у вези са поступком сертификације ВНДСА чува трајно.

Члан 6.

(Аеродромска опрема повезана са безбједношћу летења)

- (1) Узимајући у обзир предмет и циљ овог правилника, као и ризик предметних активности, од организација укључених у пројектовање, производњу и одржавање аеродромске опреме повезане са безбједношћу која се употребљава или се намјерава употребљавати на аеродромима који су предмет овог правилника може се захтијевати да:
 - а) дају изјаву о томе да је таква опрема у складу са детаљним спецификацијама утврђенима у складу са овим правилником и другим прописима из ове области, или
 - б) имају потврду у вези са том аеродромском опремом повезаном са безбједношћу.

- (2) Потврда из става (1) тачка б) овог члана издаје се на основу захтјева када је подносилац захтјева доказао да је опрема у складу са детаљним спецификацијама утврђенима у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област донесеним ради обезбјеђења усклађености са битним захтјевима из члана 4. овог правилника.
- (3) У потврди из става (1) тачка б) овог члана наводе се функционалности опреме. Наведена потврда може се измијенити и допунити како би се одразиле промјене тих функционалности у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област.
- (4) Потврда из става (1) тачка б) овог члана може се ограничити, суспендовати или укинута у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област ако опрема више није у складу са правилима и поступцима за издавање и одржавање такве потврде.

Члан 7.

(Организације)

- (1) Организације одговорне за рад аеродрома предмет су сертификације и издаје им се потврда. Наведена потврда издаје се након подношења захтјева, када подносилац захтјева докаже да је усклађен са овим правилником и битним захтјевима из члана 4. овог правилника. У потврди се наводе привилегије додијелене сертификацијаној организацији и подручје примјене потврде.
- (2) Организације одговорне за пружање земаљских услуга и услуга AMS-а на аеродромима, које су предмет овог правилника, дају изјаву о властитој способности и располагању средствима за испуњавање одговорности повезаних са услугама које пружају у складу са битним захтјевима из члана 4. овог правилника.

Члан 8.

(Одступања од сертификационих захтјева)

- (1) ВНДСА може до 31. децембра 2024. године прихватити захтјеве за издавање потврде, који укључују одступања од сертификационих захтјева које је издала Агенција и преузела ВНДСА, ако су испуњени сљедећи услови:
 - а) одступања нису оквалификована као случај једнаког нивоа безбједности летења из АDR.AR.C.020, ни као случај посебног услова из АDR.AR.C.025 Анекса II овог правилника,
 - б) одступања су постојала прије ступања на снагу овог правилника,
 - ц) одступања су у складу са битним захтјевима из Анекса V овог правилника и допуњују се, према потреби, мјерама умањења и корективним активностима,
 - д) завршена је додатна процјена безбједности летења за свако одступање.
- (2) ВНДСА обједињује доказе који помажу у испуњавању услова из става (1) у документу о прихватању одступања и предузетим мјерама (DAAD). DAAD се прилаже уз потврду. ВНДСА утврђује период важења DAAD-а.
- (3) Оператор аеродрома и ВНДСА утврђују да се услови из става (1) овог члана настављају испуњавати. Ако то није случај, DAAD се мијења и допуњује, суспендује или повлачи.

Члан 9.

(Заштита околине аеродрома)

- (1) ВНДСА координише активности у вези са утицајем који на безбједност летења имају објекти који се требају изградити унутар површина ограничења препрека и

- површина заштите од препрека и осталих површина повезаних са аеродромом.
- (2) BHDCА координише активности у вези са утицајем који на безбједност летења имају објекти који се требају изградити изван површина ограничења препрека и површина заштите од препрека и осталих површина повезаних са аеродромом, а које премашују висину коју је утврдила BHDCА.
- (3) Босна и Херцеговина обезбјеђује координацију заштите аеродрома смјештених близу националних граница с другим државама ЕСАА подручја.

Члан 10.

(Праћење околине аеродрома)

У оквиру својих надлежности BHDCА, Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине - BHANSA, аеродромски оператор и локална заједница спроводе консултације у вези са активностима људи и употребом земљишта као што су:

- сваки развој или промјена употребе земљишта на подручју аеродрома,
- сваки развој који може проузроковати стварање турбуленције изазване препреком која би могла бити опасна за операције ваздухоплова,
- коришћење опасних, збуњујућих и заваравajuћих свјетала,
- коришћење високорефлектујућих површина које могу проузроковати заслијепљеност,
- стварање подручја која могу подстаћи активност дивљих животиња штетну за операције ваздухоплова,
- извори невидљивог зрачења или присутност покретних или непокретних објеката који могу ометати или негативно утицати на учинак ваздухопловних комуникационих, навигационих и надзорних система.

Члан 11.

(Управљање опасношћу од налета животиња)

- (1) BHDCА обезбјеђује да се опасности од налета животиња процјењују кроз:
- успостављање националног поступка за евидентирање налета животиња на ваздухоплов и извјештавање о томе,
 - прикупљање информација од оператора аеродрома, особља аеродрома и осталих извора о присутности животиња које представљају могућу опасност за операције ваздухоплова, и
 - континуирану процјену опасности од налета животиња коју спроводи надлежно особље.
- (2) BHDCА обезбјеђује да се извјештаји о налетима животиња прикупљају и просљеђују у ИСАО како би били укључени у базу података информационог система ИСАО о налетима птица (IBIS).

Члан 12.

(Обавјештавање Европске агенције за безбједност ваздушне пловидбе)

- (1) BHDCА ће у складу са својим надлежностима и закљученим радним аранжманима са Европском агенцијом за безбједност ваздушне пловидбе у року од три мјесеца од дана ступања на снагу овог правилника обавијестити Агенцију о називима, локацијама, ИСАО кодовима аеродрома и називима оператора аеродрома, као и о броју путника и кретањима терета на аеродромима на које се примјењују одредбе овог правилника.

- (2) BHDCА ће у складу са закљученим радним аранжманима са Европском агенцијом за безбједност ваздушне пловидбе и овим правилником у року од једног мјесеца од дана доношења одлуке о изузимању аеродрома из члана 1. став (5) тачка а) овог правилника доставити Агенцији информацију о аеродромима из члана 1. став (5) тачка а) овог правилника. Информација достављена Агенцији укључује листу предметних аеродрома, назив оператора аеродрома, број путника и кретања терета на аеродрому за одговарајућу годину.
- (3) BHDCА на годишњој основи провјерава податке о промету аеродрома из члана 1. став (5) тачка а) овог правилника. Ако су подаци о промету на тим аеродромима у посљедње три узастопне године премашили податке из члана 1. став (5) тачка а) овог правилника, BHDCА ће опозвати изузеће и обавијестити Агенцију о својој одлуци.

Члан 13.

(Изузећа и одступања)

Независно од члана 1. став (5) тачка а) овог правилника, BHDCА одобрава изузећа и одступања од примјене овог правилника у складу са Правилником о одобравању изузећа и одступања од примјене подзаконских аката које доноси Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/18).

Члан 14.

(Начини усклађивања)

Овим правилником преузимају се прихватљиви начини усклађивања, сертификациони захтјеви за аеродроме и смјернице које доноси Европска агенција за безбједност ваздушне пловидбе и на које упућују одредбе овог правилника. Наведени документи биће доступни на интернет страници BHDCА.

Члан 15.

(Додјела задатака квалификованим субјектима)

Додјелу задатака квалификованим субјектима BHDCА врши на основу тачке ADR.AR.B.010 Додјела задатака квалификованим субјектима из Анекса II овог правилника.

Члан 16.

(Обрасци)

Сви потребни обрасци, који ће се користити у поступку сертификације у складу са овим правилником, биће доступни на интернет страници BHDCА.

Члан 17.

(Усклађивање)

Овим правилником преузимају се одредбе сљедећих прописа Европске уније:

- Уредба комисије (ЕУ) бр. 139/2014 од 12. фебруара 2014. године о утврђивању захтјева и управних поступака у вези са аеродромима у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савјета, и
- Уредба (ЕУ) 2018/1139 Европског парламента и Савјета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у подручју цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбједност ваздушне пловидбе и измјени уредби (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савјета и стављању ван снаге уредби (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савјета и Уредбе Савјета (ЕЕЗ) бр. 3922/91, одредбе које се односе на област аеродрома, члан 1. став (1) тач.

(д) и е), члан 1. став (3) тачка (б), члан 1. став (5) тач. (а) и (б), члан 1. став (7) и одредбе из Поглавља III – Основни захтјеви, Одјељак IV – Аеродроми.

Члан 18.

(Непримјењиве одредбе)

- (1) Непримјењиве одредбе из Уредбе комисије (ЕУ) бр. 139/2014 од 12. фебруара 2014. године о утврђивању захтјева и управних поступака у вези са аеродромима у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савјета и одредбе из Одјељка IV Уредбе (ЕУ) 2018/1139 Европског парламента и Савјета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у подручју цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбједност ваздушне пловидбе и измјени уредби (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савјета и стављању ван снаге уредби (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савјета и Уредбе Савјета (ЕЕЗ) бр. 3922/91 наведене су у Анексу VI овог правилника.
- (2) Одредбе из става (1) овог члана примјењују се након завршетка првог прелазног периода док Босна и Херцеговина не испуни све услове одређене у члану 2. став (1) Протокола II ЕСАА споразума.

Члан 19.

(Примјена и престанак важења прописа)

- (1) ВНДСА, као надлежни орган у процесу сертификације и надзора над аеродромима, операторима аеродрома и пружаоцима услуга управљања платформом, усклађује се са захтјевима утврђеним у Анексу II овог правилника након ступања на снагу овог правилника.
- (2) Потврде, које је издала ВНДСА прије ступања на снагу овог правилника, остају важеће све до издавања нове потврде у складу са овим правилником.
- (3) Тачка АDR.AR.C.050 и тачка АDR.OR.B.060 Анекса II и III овог правилника примјењују се од датума ступања на снагу прописа у вези са пружањем услуга управљања платформом. Тачка АDR.AR.A.015 Анекса II и тачка АDR.OR.A.015 Анекса III примјењују се на пружаоце услуга управљања платформом од датума ступања на снагу прописа у вези са пружањем услуга управљања платформом.
- (4) Ступањем на снагу овог правилника остају на снази одредбе Правилника о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора ("Службени гласник БиХ", бр. 28/05, 20/11 и 76/14) и Правилника о аеродромима ("Службени гласник БиХ", бр. 09/11 и 101/15) и примјењују се на аеродроме из члана 1. став (5) тачка а) овог правилника.
- (5) Ступањем на снагу овог правилника престају да важе члан 1. став (1) тач. ц) и д), члан 1. став (2) тачка б), одредбе из Додатака III које се односе на област аеродрома и Анекс Va Додатка III Правилника о заједничким правилима у подручју цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбједност ваздушног саобраћаја ("Службени гласник БиХ", број 45/10).

Члан 20.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-346-10/20

10.3.2021. године

Бања Лука

В. д. генералног директора

Чедомир Шушњар, с. р.

АНЕКС I

Дефиниције израза који се користе у анексима од II до IV

За потребе овог правилника примјењују се следеће дефиниције:

- (1) "Прихватљиви начини усклађивања – АМС (Acceptable Means of Compliance)" означавају необавезујуће стандарде које је усвојила Агенција и ВНДСА преузела овим правилником за описивање начина за успостављање усклађености са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област;
- (2) "Расположива дужина за убрзавање и заустављање – ASDA (accelerate-stop distance available)" означава доступни дио полетно-слетне стазе за полијетање плус дужина полетно-слетне стазе за заустављање, ако постоји;
- (3) "Аеродромска контрола ваздушног саобраћаја – АТС (aerodrome control service)" означава пружање услуга контроле ваздушног саобраћаја за аеродромски саобраћај;
- (4) "Опрема аеродрома (aerodrome equipment)" означава сву опрему, апарате, прибор, софтвер или додатну опрему која се користи или се намјерава користити у извођењу операција ваздухоплова на аеродрому;
- (5) "Ваздухопловни подаци (aeronautical data)" означавају формализован приказ ваздухопловних чињеница, концепата или упутстава подесан за комуникацију, интерпретацију, тумачење или обраду;
- (6) "Услуга ваздухопловног информисања – АИС (Aeronautical Information Service)": означава службу успостављену унутар дефинисане области покривања одговорну за пружање информација у ваздушној пловидби и података неопходних за безбједну, редовну и ефикасну ваздушну пловидбу;
- (7) "Услуге у ваздушној пловидби – АНС (Air Navigation Services)": означава услуге у ваздушном саобраћају, услуге комуникације, навигације и надзора, метеоролошке услуге у ваздушној пловидби и услуге ваздухопловног информисања;
- (8) "Услуге у ваздушном саобраћају – АТС (Air Traffic Services)": означава услуге информисања у лету, услуге узбуњивања, савјетодавне услуге и услуге контроле ваздушног саобраћаја (обласне контроле ваздушног саобраћаја, прилазне контроле ваздушног саобраћаја или аеродромске контроле ваздушног саобраћаја);
- (9) "Услуга контроле ваздушног саобраћаја - АТС (Air Traffic Control Service)": означава услуге које се пружају у сврху:
 - 1) спречавања судара:
 - а) између ваздухоплова и
 - б) на маневарским површинама између ваздухоплова и препрека, и
 - 2) убрзавања и одржавања редовног протока ваздушног саобраћаја;
- (10) "паркинг мјесто ваздухоплова (aircraft stand)": означава подручје на стајанци намијењено потребама паркирања ваздухоплова;

- (11) "стаза за вожњу до паркинг мјеста (aircraft stand taxi lane)": означава дио платформе означен као стаза за вожњу и намијењена је искључиво да обезбједи прилаз ваздухоплова паркирном мјесту;
- (12) "Алтернативни начини усклађивања – AltMoC (Alternative means of compliance)": означавају оне начине усклађивања који пружају алтернативу постојећим прихватљивим начинима усклађивања или оне којима се предлажу нови начини за успостављање усклађености са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област за које не постоји прихватљив начин усклађивања који је усвојила Агенција и преузела ВНДСА овим правилником;
- (13) "Услуге узбуњивања (Alerting Service)": Услуге које се обављају у циљу извјештавања надлежних организација, а односе се на ваздухоплов којем је потребна помоћ трагања и спасавања и помоћ таквим организацијама у акцијама трагања и спасавања;
- (14) "стаза за вожњу на стајанци (apron taxiway)": означава дио система стаза за вожњу на стајанци и намијењен је да обезбједи путању за вожњу по стајанци;
- (15) "претпоље (clearway)": означава одређену правоугаону површину на копну или води под надзором надлежног субјекта, одабрану или припремљену као прикладну површину изнад које авион може извести дио свог почетног пењања до одређене висине;
- (16) "опасне робе (dangerous goods)": означавају предмете или супстанце који могу представљати ризик за здравље, безбједност, имовину или животну средину и који се налазе на листи опасних роба у Техничким упутствима или су класификовани у складу са тим техничким упутствима;
- (17) "Квалитет података (data quality)": означава степен или ниво поузданости да добијени подаци испуњавају захтјеве корисника у погледу тачности, резолуције и интегритета;
- (18) "објављене дужине (declared distances)": означавају:
- "расположиву дужину залета за полијетање – TORA (take-off run available)",
 - "расположиву дужину за полијетање – TODA (take-off distance available)",
 - "расположиву дужину за убрзавање и заустављање (ASDA)",
 - "расположиву дужину за слијетање – LDA (landing distance available)";
- (19) "Услуге информисања у лету - FIS (Flight Information Service)": означавају услуге које се пружају у сврху давања савјета и информација корисних за безбједно и ефикасно одвијање ваздушног саобраћаја;
- (20) "принципи људских фактора (human factors principles)": означавају принципе који се примјењују у ваздухопловном пројектовању, сертификацији, обуци, операцијама и одржавању у циљу постизања безбједне везе између човјека и других дијелова система, узимајући у обзир људске могућности;
- (21) "људске могућности (human performance)": означава људске могућности и ограничења која имају утицај на безбједност и ефикасност ваздухопловних информација;
- (22) "инструментална полетно-слетна стаза (instrument runway)": означава једну од сљедећих врста полетно-слетних стаза намијењених операцијама ваздухоплова заснованих на инструменталном прилазу:
1. "полетно-слетна стаза за непрецизни прилаз (non-precision approach runway)": полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и барем једним невидуелним средством намијењеним за операције слијетања на основу операција инструменталног прилаза типа А,
 2. "полетно-слетна стаза за прецизни прилаз, категорије I (precision approach runway, category I)": полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и барем једним невидуелним средством намијењеним за операције слијетања на основу операција инструменталног прилаза типа Б категорије I,
 3. "полетно-слетна стаза за прецизни прилаз, категорије II (precision approach runway, category II)": полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и барем једним невидуелним средством намијењеним за операције слијетања на основу операција инструменталног прилаза типа Б категорије II,
 4. "полетно-слетна стаза за прецизни прилаз, категорије III (precision approach runway, category III)": полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и барем једним невидуелним средством намијењеним за операције слијетања на основу операција инструменталног прилаза типа Б категорије IIIА, IIIБ или IIIЦ на и дуж полетно-слетне стазе;
- (23) "Интегритет (integrity)": означава степен поузданости да није дошло до губитка или промјене ваздухопловног податка и његове вриједности од тренутка када је податак издат или је одобрена његова измјена и допуна;
- (24) "Расположива дужина за слијетање (LDA)": означава дужину полетно-слетне стазе која је објављена као расположива и одговарајућа за кретање авиона по тлу приликом слијетања;
- (25) "поступци при смањеној видљивости" (low visibility procedures): означавају поступке који се примјењују на аеродрому за обезбјеђење безбједних операција током прилаза категорије ниже од стандардне категорије I, прилаза категорије која није стандардна категорија II, категорија II и III и за полијетања при смањеној видљивости;
- (26) "полијетање при смањеној видљивости – LVTO (low visibility take-off)": означава полијетање при видљивости дуж полетно-слетне стазе (runway visual range - RVR) мањој од 400 m, али не мањој од 75 m;
- (27) "операција категорије ниже од стандардне категорије I (lower than Standard Category I operation)": означава операцију инструменталног прилаза и слијетања категорије I употребом висине одлуке (decision height - DH) категорије I и видљивошћу дуж полетно-слетне стазе (RVR) која је мања од уобичајене за одговарајућу висину одлуке, али није мања од 400 m;
- (28) "маневарска површина (manoeuvring area)": означава дио аеродрома (осим платформе) одређен за полијетање, слијетање и кретање ваздухоплова;
- (29) "метеоролошке услуге у ваздушној пловидби (meteorological services)": означавају услуге давања информација ваздухопловима о метеоролошким прогнозама, извјештајима и осматрањима, као и свих других метеоролошких информација и података за потребе ваздушне пловидбе;
- (30) "означивач (marker)": означава предмет постављен изнад нивоа земље у циљу упозорења на препреку или означавања границе;
- (31) "ознака (marking)": означава симбол или групу симбола постављена на оперативној површини за кретање ваздухоплова који служе за преношење ваздухопловних информација;

- (32) "оперативна површина (movement area)": означава дио аеродрома одређен за полијетање, слијетање и вожњу ваздухоплова који се састоји од маневарске површине и платформе/платформи;
- (33) "услуге навигације (navigation services)": означавају средства и услуге којима се ваздухоплову обезбјеђују информације о позицији и тренутку у времену;
- (34) "неинструментална полетно-слетна стаза (non-instrument runway)": означава полетно-слетну стазу намијењену за операцију ваздухоплова засновану на поступцима визуелног прилаза;
- (35) "операција категорије која није стандардна категорија II (other than Standard Category II operation)": означава операцију прецизног инструменталног прилаза и слијетања уз помоћ ILS-а или MLS-а када нису на располагању неки или сви елементи система свјетала за прецизни прилаз категорије II, и уз:
- висину одлуке (DH) нижу од 200 ft, али не нижу од 100 ft, и
 - видљивост дуж полетно-слетне стазе (RVR) не мању од 350 m;
- (36) "циклус планирања надзора (oversight planning cycle)": означава временски период у току којег се провјерава стална усклађеност;
- (37) "брза излазна стаза за вожњу (rapid exit taxiway)": означава стазу за вожњу која је под оштрим углом повезана са полетно-слетном стазом и пројектована на начин да авионима који слијећу омогућава скретање при брзинама већим од брзина које се постижу на другим излазним стазама за вожњу при чему се смањује вријеме заузимања полетно-слетне стазе;
- (38) "полетно-слетна стаза (runway)": означава одређено правоугаоно подручје на аеродрому на тлу намијењено за слијетање и полијетање ваздухоплова;
- (39) "врста полетно-слетне стазе (runway type)": означава инструменталну полетно-слетну стазу или неинструменталну полетно-слетну стазу;
- (40) "видљивост дуж полетно-слетне стазе - RVR (runway visual range)": означава растојање на коме пилот ваздухоплова на централној линији полетно-слетне стазе може видјети ознаке на површини полетно-слетне стазе или свјетла која означавају полетно-слетну стазу или одређују њену централну линију;
- (41) "систем управљања безбједношћу летења (safety management system)": означава систематски приступ управљања безбједношћу ваздушне пловидбе, укључујући неопходну организациону структуру, одговорности, политике и поступке;
- (42) "стаза за заустављање (stopway)": означава одређену површину правоугаоног облика на земљи на крају расположиве дужине залета за полијетање намијењену за заустављање ваздухоплова у случају прекинутог полијетања;
- (43) "расположива дужина за полијетање TODA (take-off distance available)": означава расположиву дужину за полијетање плус дужина претпоља ако постоји;
- (44) "расположива дужина залета за полијетање - TORA (take-off run available)": означава дужину полетно-слетне стазе која је објављена као расположива и прикладна за залет авиона при полијетању;
- (45) "стаза за вожњу (taxiway)": означава одређену стазу на аеродрому на земљи намијењену за вожњу ваздухоплова и међусобно повезивање различитих дијелова аеродрома, укључујући:
- стазу за вожњу до паркинг мјеста,
 - стазу за вожњу на стајанци,
 - брзу излазну стазу за вожњу;
- (46) "Техничка упутства (technical Instructions)": означавају последње важеће издање "Техничких упутстава за безбједан превоз опасних роба ваздухом" (Документ 9284 -AN/905), укључујући допуне и додатке, које је одобрила и објавила Међународна организација за цивилно ваздухопловство (ICAO);
- (47) "обавезни садржај потврде (terms of the certificate)" означава следеће:
- ICAO индикатор локације,
 - услови за рад (VFR/IFR, дан/ноћ),
 - полетно-слетна стаза – објављене дужине,
 - врста/врсте полетно-слетне стазе и прилаза,
 - референтни код аеродрома,
 - обим операција ваздухоплова са вишим референтним кодом аеродрома,
 - пружање услуга управљања платформом (да/не),
 - спасилачко-ватрогасни ниво заштите;
- (47a) "операција инструменталног прилаза типа А (type A instrument approach operation)": означава операцију инструменталног прилаза с минималном висином снижавања или висином одлуке 75 m (250 ft) или вишом;
- (47b) "операција инструменталног прилаза типа Б (type B instrument approach operation)": означава операцију инструменталног прилаза с висином одлуке нижом од 75 m (250 ft); Операције инструменталног прилаза типа Б разврставају се на следећи начин:
1. Категорија I (CAT I): висина одлуке виша од 60 m (200 ft), те видљивост већа од 800 m или видљивост дуж полетно-слетне стазе већа од 550 m,
 2. Категорија II (CAT II): висина одлуке нижа од 60 m (200 ft), али виша од 30 m (100 ft), те видљивост дуж полетно-слетне стазе већа од 300 m,
 3. Категорија IIIА (CAT IIIА): висина одлуке нижа од 30 m (100 ft) или без висине одлуке и видљивост дуж полетно-слетне стазе већа од 175 m,
 4. Категорија IIIБ (CAT IIIБ): висина одлуке нижа од 15 m (50 ft) или без висине одлуке и видљивост дуж полетно-слетне стазе мања од 175 m, али већа од 50 m,
 5. Категорија IIIЦ (CAT IIIЦ): без висине одлуке и без ограничења видљивости дуж полетно-слетне стазе;
- (48) "визуелна средства (visual aids)": означавају показатеље и сигналне уређаје, ознаке, свјетла, знакове и означаваоче или њихове комбинације.

АНЕКС II ¹

Захтјеви за надлежни орган (Part Authority Requirements)

— Аеродроми (Део ADR.AR) ²

ПОДОДЈЕЛЈАК А — ОПШТИ ЗАХТЈЕВИ (ADR.AR.A)

ADR.AR.A.001 Подручје примјене

Овим анексом утврђују се захтјеви за надлежне органе укључене у серификацију и надзор над аеродромима, операторима аеродрома и пружаоцима услуга управљања платформом.

ADR.AR.A.005 Надлежни орган

Надлежни орган који именује држава чланица у којој се аеродром налази одговоран је за:

¹ Форма и унутрашња подјела Анекса II до V дати су у изворном облику и на латиничном писму због лакшег реферисања на исте.

- (a) сертификацију и надзор над аеродромима и операторима аеродрома,
- (b) надзор над пружаоцима услуга управљања платформом.

ADR.AR.A.010 Документација за надзор

- (a) Надлежни орган обезбјеђује одговарајуће законодавне акте, стандарде, правила, техничке публикације и одговарајуће документе како би му се омогућило обављање његових задатака и извршавање његових одговорности.
- (b) Надлежни орган ставља на располагање операторима аеродрома и другим заинтересованим странама законодавне акте, правила, техничке публикације и одговарајуће документе како би се олакшало њихово усклађивање са примјењивим захтјевима.

ADR.AR.A.015 Начини усклађивања

- (a) Агенција израђује прихватљиве начине усклађивања (АМС) који се могу користити за утврђивање усклађености са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област. Ако су испуњени прихватљиви начини усклађивања, испуњени су и одговарајући захтјеви из овог правилника и других прописа који регулишу ову област.
- (b) За утврђивање усклађености са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област могу се користити алтернативни начини усклађивања.
- (c) Надлежни орган успоставља систем којим се досљедно процјењују алтернативни начини усклађивања које користи он сам, оператори аеродрома или пружаоци услуга управљања платформом који су под његовим надзором, за усклађеност са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област.
- (d) Надлежни орган процјењује све алтернативне начине усклађивања које предложи оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом у складу са ADR.OR.A.015, анализирањем достављене документације и, ако се то сматра потребним, спровођењем инспекције оператора аеродрома, аеродрома или пружаоца услуга управљања платформом.

Ако надлежни орган утврди да су алтернативни начини усклађивања које предложи оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област, он без одлагања:

- (1) обавјештава подносиоца захтјева да се алтернативни начини усклађивања могу спровести и, према потреби, у складу с тим измјени потврду или одобрење подносиоца захтјева,
- (2) обавјештава Агенцију о њиховом садржају, укључујући копије одговарајуће документације,
- (3) обавјештава друге државе чланице о прихваћеним алтернативним начинима усклађивања, и
- (4) према потреби, обавјештава друге сертифициране аеродроме који се налазе у држави ЕСАА подручја надлежног органа;
- (e) Ако сам надлежни орган користи алтернативне начине усклађивања за постизање усклађености са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област, он:
 - (1) их ставља на располагање операторима аеродрома и пружаоцима услуга управљања платформом који су под његовим надзором, и
 - (2) без одлагања обавјештава Агенцију.

Надлежни орган доставља Агенцији потпуни опис алтернативних начина усклађивања, укључујући све измјене поступака које могу бити релевантне, као и процјену којом се доказује да су испуњени захтјеви из овог правилника и других прописа који регулишу ову област.

ADR.AR.A.025 Обавјештавање Агенције

- (a) Надлежни орган без одлагања обавјештава Агенцију у случају свих значајних проблема при спровођењу овог правилника и других прописа који регулишу ову област.
- (b) Надлежни орган доставља Агенцији информације значајне за безбједност летења које произилазе из извјештаја о догађајима које је примио.

ADR.AR.A.030 Хитан одговор на проблем у вези са безбједношћу летења

- (a) Не доводећи у питање Правилник о извјештавању о догађајима ("Службени гласник БиХ", број: 57/15 и 88/17) надлежни орган спроводи систем за одговарајуће прикупљање, анализу и ширење информација у вези са безбједношћу летења.
- (b) Агенција примењује систем за одговарајућу анализу свих примљених релевантних информација у вези са безбједношћу летења и без одлагања државама ЕСАА подручја пружа све информације, укључујући препоруке или корективне мјере које треба предузети, које су им потребне како би на благовремен начин реаговали на проблем у вези са безбједношћу летења који укључује аеродроме, операторе аеродрома и пружаоце услуга управљања платформом који су предмет овог правилника и других прописа који регулишу ову област.
- (c) Након пријема информација из тачака (a) и (b), надлежни орган предузима адекватне мјере за рјешавање проблема у вези са безбједношћу летења, укључујући издавање безбједносних директива у складу са ADR.AR.A.040.
- (d) О мјерама предузетим у складу са тачком (c) одмах се обавјештавају оператори аеродрома или пружаоци услуга управљања платформом који се требају ускладити са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област. Надлежни орган о тим мјерама такође обавјештава Агенцију и, ако је потребна заједничка активност, друге укључене државе ЕСАА подручја.

ADR.AR.A.040 Безбједносне наредбе

- (a) Надлежни орган издаје безбједносну наредбу ако је утврдио постојање небезбједних услова који захтијевају хитан одговор, укључујући доказивање усклађености са свим измијењеним или додатним серификационим захтјевима које је утврдила Агенција, а које надлежни орган сматра потребним.
- (b) Безбједносна наредба, по потреби, просљеђује се операторима аеродрома или предметним пружаоцима услуга управљања платформом и садржи минимално сљедеће податке:
 - (1) утврђивање небезбједних околности,
 - (2) утврђивање погођене конструкције, опреме или операције,
 - (3) захтијеване мјере и њихово образложење, укључујући измијењене или додатне серификационе захтјеве које је потребно испунити,
 - (4) рок за усклађивање са захтијеваним мјерама, и
 - (5) датум њеног ступања на снагу.

- (c) Надлежни орган просљеђује Агенцији копију безбједносне наредбе.
- (d) Надлежни орган потврђује усклађеност оператора аеродрома и пружалаца услуга управљања платформом са примјењивим безбједносним наредбама.

ПОДОДЈЕЉАК Б — УПРАВЉАЊЕ (ADR.AR.B)

ADR.AR.B.005 Систем управљања

- (a) Надлежни орган успоставља и одржава систем управљања који укључује најмање:
 - (1) документоване политике и поступке за описивање његове организације, начина и метода за постизање усклађености са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област. Поступци су ажурни и служе као основна радна документација унутар тог надлежног органа за све релевантне задатке;
 - (2) довољан број особља, укључујући инспекторе за аеродроме, за вршење својих задатака и испуњавање својих одговорности. Такво особље је обучено за вршење задатака који су им додијељени и поседује потребно знање, искуство, почетну обуку, обуку на послу и обуку за освјежење знања како би се обезбиједила стална стручност. Мора постојати систем за планирање расположивости особља како би се обезбиједило правилно обављање свих одговарајућих задатака;
 - (3) одговарајућу опрему и канцеларијски простор за вршење додијељених задатака;
 - (4) формални процес за праћење усклађености система управљања са релевантним захтјевима и адекватности поступака, укључујући успостављање процеса интерне провјере и процеса управљања безбједносним ризицима.
- (b) Надлежни орган за сваку област активности, укључујући систем управљања, именује једну или више особа са потпуном одговорношћу за управљање одговарајућим задатком(цима).
- (c) Надлежни орган успоставља поступке за учествовање у међусобној размјени свих потребних информација и помоћ других надлежних власти.

ADR.AR.B.010 Додјела задатака квалификованим субјектима

- (a) Задатке у вези са почетном сертификацијом или сталним надзором особља или организација који су предмет овог правилника, државе ЕСАА подручја додјељују само квалификованим субјектима. Приликом додјељивања задатка, надлежни орган обезбјеђује:
 - (1) да је успостављен систем за почетну и сталну процјену усклађености квалификованог субјекта у складу са овим правилником. Овај систем и резултати процјене су документовани.
 - (2) да је успостављен документован споразум са квалификованим субјектом, који су обје стране одобриле на одговарајућем нивоу управе, у којем се јасно утврђује сљедеће:
 - (i) задаци који се морају извршити,
 - (ii) изјаве, извјештаји и евиденције који се морају обезбиједити,
 - (iii) технички услови који се морају испунити приликом извршавања таквих задатака,
 - (iv) повезана подручја одговорности, и
 - (v) заштита информација добијених приликом извођења таквих задатака.

- (b) Надлежни орган обезбјеђује да процес интерне провјере и процес управљања безбједносним ризиком захтјевани у ADR.AR.B.005(a)(4) обухватају све задатке сертификације или сталног надзора који се обављају у његово име.

ADR.AR.B.015 Промјене у систему управљања

- (a) Надлежни орган има успостављен систем за утврђивање промјена које утичу на његову способност извршавања његових задатака и извршавања његових одговорности како је дефинисано овим правилником. Овај систем му омогућава предузимање активности, по потреби, којима се обезбјеђује да његов систем управљања остане одговарајући и ефикасан.
- (b) Надлежни орган ажурира свој систем управљања како би благовремено одражавао сваку измјену овог правилника и како би се обезбиједила ефикасна примјена.
- (c) Надлежни орган обавјештава надлежне органе управе Босне и Херцеговине о промјенама које утичу на његову способност извршавања задатака и на извршавања његових одговорности како је дефинисано овим правилником.

ADR.AR.B.020 Вођење евиденције

- (a) Надлежни орган успоставља систем вођења евиденције којим се обезбјеђује чување, доступност и поуздано праћење:
 - (1) документованих политика и поступака система управљања,
 - (2) обука, квалификација и овлашћења свог особља,
 - (3) додјељивања задатака квалификованим субјектима, обухватајући елементе који се захтијевају у ADR.AR.B.010, као и детаљи о додијељеним задацима,
 - (4) процеса сертификације и сталног надзора аеродрома и оператора аеродрома,
 - (5) процеса давања изјава и сталног надзора пружалаца услуга управљања платформом,
 - (6) документације у вези са једнаким нивоом безбједности и посебним условима садржаним у основама сертификације, као и у документу о прихватању одступања и предузетим мјерама (DAAD),
 - (7) процјењивања и обавјештавања Агенције о алтернативним начинима усклађивања које су предложили оператори аеродрома и пружаоци услуга управљања платформом и процјене алтернативних начина усклађивања које користи надлежни орган,
 - (8) Налаза, корективних мјера и датума затварања мјера, и опажања,
 - (9) предузетих мјера принудног извршења,
 - (10) информације о безбједности летења и пратећим мјерама,
 - (11) коришћење одредби о изузећима и одступањима у складу са Правилником о одобравању изузећа и одступања од примјене подзаконских аката које доноси Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/18).
- (b) Надлежни орган води листу свих потврда које је издао и изјава које је примио.
- (c) Евиденције које се односе на сертификацију аеродрома и оператора аеродрома, или изјаву пружаоца услуга управљања платформом, чувају се до истека важења потврде или изјаве.

- (d) Евиденције које се односе на тачке (а)(1) до (а)(3) и тачке (а)(7) до (а)(11) чувају се најмање пет година, зависно о важећем закону о заштити података.

ПОДОДЈЕЉАК Ц — НАДЗОР, СЕРТИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕ ПРИНУДНОГ ИЗВРШЕЊА (ADR.AR.C)

ADR.AR.C.005 Надзор

- (a) Надлежни орган утврђује:
- (1) усклађеност са основом за сертификацију и свим захтјевима који се примјењују на аеродроме и операторе аеродрома прије издавања одобрења или потврде,
 - (2) сталну усклађеност са основом за сертификацију и захтјевима који се примјењују на аеродроме и операторе аеродрома или пружаоце услуга управљања платформом који имају обавезу давања изјаве, и
 - (3) спровођење одговарајућих безбједносних мјера како је дефинисано у ADR.AR.A.030 тачкама (c) и (d).
- (b) То утврђивање:
- (1) праћено је документацијом која је посебно намијењена да особљу одговорном за надзор безбједности летења обезбиједи смјернице за обављање њихових функција,
 - (2) пружа предметним операторима аеродрома и пружаоцима услуга управљања платформом резултате активности надзора безбједности летења,
 - (3) заснива се на стручним надзорима и инспекцијама, укључујући ненајављене инспекције, по потреби, и
 - (4) пружа надлежном органу доказе потребне у случају захтјевања даљих мјера, укључујући мјере предвиђене у ADR.AR.C.055.
- (c) Обим надзора узима у обзир резултате активности прошлог надзора и утврђене приоритете у вези са безбједношћу.
- (d) Надлежни орган прикупља и обрађује све информације које сматра корисним за надзор, укључујући ненајављене инспекције, по потреби.
- (e) У оквиру својих овлашћења за надзор надлежни орган може одлучити да затражи претходно одобрење за све препреке, грађевине и друге активности унутар подручја које прати оператор аеродрома у складу са ADR.OPS.B.075, а које могу да угрозе безбједност летења и штетно утичу на рад аеродрома.

ADR.AR.C.010 Програм надзора

- (a) Надлежни орган за све операторе аеродрома и пружаоце услуга управљања платформом који пријављују своју активност надлежном органу:
- (1) успоставља и одржава програм надзора којим су обухваћене активности надзора захтјеване у ADR.AR.C.005,
 - (2) примјењује одговарајући циклус планирања надзора који није дужи од 48 мјесеци.
- (b) Програм надзора у сваком циклусу планирања надзора укључује стручне надзоре и инспекције, укључујући, према потреби, ненајављене инспекције.
- (c) Програм надзора и циклус планирања одражавају безбједносни учинак оператора аеродрома и изложеност ризику аеродрома.
- (d) Програм надзора укључује евиденције датума када стручни надзори и инспекције треба да се спроведу и датума када су стручни надзори и инспекције спроведени.

ADR.AR.C.015 Покретање процеса сертификације

- (a) Након пријема захтјева за иницијално издавање потврде, надлежни орган процјењује захтјев и провјерава усклађеност са примјењивим захтјевима.
- (b) У случају постојећег аеродрома, надлежни орган прописује услове под којима оператор аеродрома ради током периода сертификације, осим ако надлежни орган одлучи да рад аеродрома треба суспендовати. Надлежни орган обавјештава оператора аеродрома о очекиваној динамици за процес сертификације и окончава поступак у најкраћем могућем року.
- (c) Надлежни орган успоставља и обавјештава подносиоца захтјева о основи за сертификацију у складу са ADR.AR.C.020.

ADR.AR.C.020 Основа за сертификацију

Основа за сертификацију, коју је утврдио надлежни орган и о којој обавјештава подносиоца захтјева, састоји се од:

- (a) сертификационих захтјева које је издала Агенција, а које надлежни орган сматра примјењивим на пројектовање и врсту операција аеродрома и које су на снази на дан подношења захтјева за сертификацију, осим ако:
- (1) подносилац захтјева одабере усклађивање са измјенама које ступају на снагу касније, или
 - (2) надлежни орган сматра да је усклађивање са таквим измјенама које ступају на снагу касније неопходно;
- (b) све одредбе за које је надлежни орган прихватио једнак ниво безбједности летења, а које је подносилац захтјева дужан доказати, и
- (c) сви посебни услови прописани у складу са ADR.AR.C.025, а које надлежни орган сматра потребним за укључивање у основу за сертификацију.

ADR.AR.C.025 Посебни услови

- (a) Надлежни орган прописује посебно детаљне техничке спецификације, под називом посебни услови, за аеродроме, ако су одговарајући сертификациони захтјеви које је издала Агенција из ADR.AR.C.020(a) неадекватни или незадовољавајући за обезбјеђење усклађености са битним захтјевима из Анекса V овог правилника, због тога што:
- (1) сертификационе захтјеве није могуће испунити због физичких, топографских или сличних ограничења у вези са положајем аеродрома,
 - (2) аеродром има нове или неуобичајене пројектне карактеристике, или
 - (3) искуство с радом тог аеродрома или радом других аеродрома који имају сличне пројектне карактеристике показало је да би безбједност летења могла бити угрожена.
- (b) Посебни услови садрже такве техничке спецификације, укључујући ограничења или поступке са којима се треба ускладити, а које надлежни орган сматра потребним за обезбјеђење усклађености са битним захтјевима из Анекса V овог правилника.

ADR.AR.C.035 Издавање потврде

- (a) Надлежни орган може затражити било коју инспекцију, тестирање, процјену безбједности летења или вјезбу које сматра потребним прије издавања потврде.
- (b) Надлежни орган издаје:
- (1) појединачну потврду за аеродром, или
 - (2) двије засебне потврде, једну за аеродром и једну за оператора аеродрома.

- (c) Надлежни орган издаје потврду(e) како је прописано у тачки (b) ако је оператор аеродрома надлежном органу доказао задовољавајућу усклађеност са ADR.OR.B.025 и ADR.OR.E.005.
- (d) Поврда укључује основу за сертификацију, аеродромски приручник и, према потреби, све друге оперативне услове или ограничења које прописује надлежни орган, а који су прописани у свим документима о прихватању одступања и предузетим мјерама (DAAD).
- (e) Потврда се издаје на неограничено вријеме. Привилегије из активности за чије обављање оператор аеродрома има одобрење наводе се у обавезном садржају потврде који се прилажу уз њу.
- (f) Ако се одговорности додјељују другим релевантним организацијама, те одговорности морају се јасно утврдити и навести.
- (g) Налази, осим налаза категорије 1 који нису били затворени прије датума завршетка сертификације, процјењују се у погледу безбједности летења и, по потреби, ублажују, а надлежни орган одобрава план корективних мјера за затварање налаза.
- (h) Како би се оператору аеродрома омогућило спровођење промјена без претходног одобрења у складу са ADR.OR.B.040(d), надлежни орган одобрава поступак у коме се одређује обим таквих промјена и описује се како ће се таквим промјенама управљати и о њима извјештавати.

ADR.AR.C.040 Промјене

- (a) Након пријема захтјева за промјену, у складу са ADR.OR.B.40, за коју је потребно претходно одобрење, надлежни орган процјењује захтјев и, према потреби, обавјештава оператора аеродрома о:
- (1) примјењивим сертификационим спецификацијама које је издала Агенција, а које се примјењују на предложено промјену и које су на снази на дан подношења захтјева, осим ако:
 - (a) подносилац захтјева изабере усклађивање са измјенама које ступају на снагу касније, или
 - (b) надлежни орган сматра да је усклађивање са таквим измјенама које ступају на снагу касније неопходно;
 - (2) све друге сертификационе захтјеве које је издала Агенција, а које надлежни орган сматра директно повезанима са предложеном промјеном,
 - (3) свим посебним условима и измјенама посебних услова које је надлежни орган прописао у складу са тачком ADR.AR.C.025 и које надлежни орган сматра потребним, и
 - (4) измијењеним основама за сертификацију ако на њих утиче предложена промјена.
- (b) Надлежни орган одобрава промјену ако је оператор аеродрома надлежном органу доказао задовољавајућу усклађеност са захтјевима из ADR.OR.B.040 и, по потреби, ADR.OR.E.005.
- (c) Ако одобрена промјена утиче на обавезни садржај потврде, надлежни орган је мијења.
- (d) Надлежни орган одобрава све услове под којима оператор аеродрома ради током промјене.
- (e) Не доводићи у питање ниједну додатну мјеру принудног извршења, када оператор аеродрома спроводи промјене за које се захтијева претходно одобрење, а није добио одобрење надлежног органа како је одређено у тачки (a), надлежни орган разматра потребу за суспендовањем, ограничавањем или одузимањем потврде.

- (f) За промјене за које се не захтијева претходно одобрење, надлежни орган процјењује информације добијене у обавјештењу које у складу са ADR.OR.B.040(d) доставља оператор аеродрома како би утврдио одговарајуће управљање њима и њихову усклађеност са сертификационим захтјевима и друге одговарајуће захтјеве примјењиве на промјену. У случају неусклађености надлежни орган:
- (1) обавјештава оператора аеродрома о неусклађености и захтијева даље промјене, и
 - (2) у случају налаза категорије 1 или 2 поступа у складу са тачком ADR.AR.C.055.

ADR.AR.C.050 Изјаве пружалаца услуга управљања платформом

- (a) Након пријема изјаве пружаоца услуге управљања платформом који намјерава пружати такве услуге на аеродрому, надлежни орган провјерава да та изјава садржи све информације које се захтијевају у Дијелу ADR.OR. и тој организацији потврђује пријем изјаве.
- (b) Ако изјава не садржи потребне информације или садржи информације које указују на неусклађеност са примјењивим захтјевима, надлежни орган обавјештава пружаоца услуга управљања платформом и оператора аеродрома о неусклађености и захтијева додатне информације. Ако је потребно, надлежни орган спроводи инспекцију над пружаоцем услуга управљања платформом и оператором аеродрома. Ако се потврди неусклађеност, надлежни орган спроводи мјеру дефинисану у ADR.AR.C.055.
- (c) Надлежни орган води регистар изјава пружалаца услуга управљања платформом који су под његовим надзором.

ADR.AR.C.055 Налази, опсервације, корективне активности и мјере принудног извршења

- (a) Надлежни орган за надзор у складу са ADR.AR.C.005(a) има систем за анализирање налаза у односу на њихов значај за безбједност летења.
- (b) Надлежни орган издаје налаз категорије 1 ако се открије значајна неусклађеност са основом за сертификацију одређеном аеродрому, примјењивим захтјевима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, са поступцима и приручницима оператора аеродрома или пружалаца услуга управљања платформом, са обавезним садржајем потврде или са потврдом или садржајем изјаве која смањује или озбиљно угрожава безбједност летења.
- Налази категорије 1 обухватају:
- (1) случај да се надлежном органу не омогући приступ објектима и садржајима оператора аеродрома или пружаоца услуга управљања платформом, како је дефинисано у ADR.OR.C.015, током уобичајеног радног времена и након два писана захтјева,
 - (2) стицање или одржавање важења потврде фалсификовањем достављених документованих доказа,
 - (3) доказ о злоупотреби или неовлашћеној употреби потврде, и
 - (4) непостојање одговорног руководиоца;
- (c) Надлежни орган издаје налаз категорије 2 ако се открије било која неусклађеност са основом за сертификацију аеродрома, примјењивим правилима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, са поступцима и приручницима оператора аеродрома или пружаоца услуга управљања платформом, са обавезним садржајем потврде или са потврдом или садржајем

изјаве која би могла смањити или по могућности нарушити безбједност летења.

- (d) Када се током надзора или на други начин открије одређени налаз, надлежни орган, не доводећи у питање ниједну додатну мјеру која се захтијева овим правилником и другим прописима који регулишу ову област, у писаном облику изриче налаз оператору аеродрома или пружаоцу услуга управљања платформом и захтијева корективне активности за рјешавање утврђене(их) неусклађености.

(1) У случају налаза категорије 1, надлежни орган предузима хитну и одговарајућу мјеру како би забранио или ограничио активности и, ако је потребно, предузима мјеру за одузимање потврде или брисање изјаве из регистра или за њихово дјелимично или потпуно ограничавање или суспендовање, зависно о обиму налаза, док оператор аеродрома и пружалац услуга управљања платформом не спроведу успјешну корективну активност.

(2) У случају налаза категорије 2, надлежни орган:

(a) одобрава оператору аеродрома или пружаоцу услуга управљања платформом рок за спровођење корективне активности који је укључен у акциони план и који одговара природи налаза, и

(b) процјењује план корективних активности и њиховог спровођења које је предложио оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом, и прихвата га ако се на основу процјене закључи да је одговарајући за рјешавање неусклађености.

(3) Ако оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом не достави прихватљив план корективних активности или не спроведе корективне активности у року који је прихватио или продужио надлежни орган, налаз се подиже на налаз категорије 1 и предузима се активност утврђена у тачки (d)(1).

(4) Надлежни орган води евиденцију о свим налазима које је подигао, и према потреби, мјерама принудног извршења које је примјенио, као и о свим корективним активностима и датуму затварања налаза.

- (e) За оне случајеве који не захтијевају налазе категорије 1 или 2, надлежни орган може издати опсервацију.

АНЕКС III

Захтјеви за организацију — Оператори аеродрома (Део ADR.OR)

ПОДОДЈЕЉАК А — ОПШТИ ЗАХТЈЕВИ (ADR.OR.A)

ADR.OR.A.005 Подручје примјене

Овај анекс утврђује захтјеве које мора испуњавати:

- (a) оператор аеродрома који је предмет овог правилника и других прописа који регулишу ову област у вези са сертификацијом, управљањем, приручницима и другим одговорностима, и
- (b) пружалац услуга управљања платформом.

ADR.OR.A.010 Надлежни орган

За потребе овог дијела, надлежни орган је онај који је именovala држава ЕСАА подручја у којој се аеродром налази.

ADR.OR.A.015 Начини усклађивања

- (a) Алтернативне начине усклађивања, у односу на оне које је донијела Агенција, може користити оператор аеродрома или пружалац услуга управљања

платформом како би успоставио усклађеност са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област.

- (b) Ако оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом жели да користи алтернативне начине усклађивања у односу на Прихватљиве начине усклађивања (АМС) које је донијела Агенција, како би успоставио усклађеност са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област, прије него их спроведе доставља надлежном органу пуни опис алтернативних начина усклађивања. Опис укључује све ревизије приручника или поступака који могу бити од значаја, као и процјену којом се доказује да су испуњене одредбе овог правилника.

Оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом може спроводити ове алтернативне начине усклађивања а који су предмет претходног одобрења надлежног органа и након пријема обавјештења, како је описано у ADR.AR.A.015(d).

- (c) Ако оператор аеродрома не пружа услуге управљања платформом, употреба алтернативних начина усклађивања од стране пружалаца таквих услуга у складу с тачкама (a) и (b) такође захтијева претходно одобрење оператора аеродрома на којем се такве услуге пружају.

ПОДОДЈЕЉАК Б — СЕРТИФИКАЦИЈА (ADR.OR.B)

ADR.OR.B.005 Обавезе аеродрома и оператора аеродрома у вези са сертификацијом

Оператор аеродрома прије почетка рада аеродрома или приликом укидања изузећа у складу са чланом 13. став (3) овог правилника стиче важећу потврду(e) коју је издао надлежни орган.

ADR.OR.B.015 Захтјев за потврду

- (a) Захтјев за потврду подноси се у облику и на начин који је утврдио надлежни орган.

- (b) Подносилац захтјева доставља надлежном органу сљедеће:

(1) своје службено и пословно име, адресу и адресу за примање поште,

(2) информације и податке о:

(i) локацији аеродрома,

(ii) врсти операција на аеродрому,

(iii) пројектним карактеристикама и објектима аеродрома, у складу са примјењивим сертификационим захтјевима које је успоставила Агенција;

(3) сва предложена одступања од утврђених примјењивих сертификационих захтјева које је утврдила Агенција,

(4) документацију којом доказује како ће испуњавати важеће захтјеве утврђене овим правилником и другим прописима који регулишу ову област. Таква документација садржи поступак у аеродромском приручнику којим се описује како ће управљати промјенама за које се не захтијева претходно одобрење и како ће о њима извјештавати надлежни орган; за накнадне промјене овог поступка захтијева се претходно одобрење надлежног органа,

(5) доказ о одговарајућим ресурсима за рад аеродрома у складу са примјењивим захтјевима,

(6) документовани доказ из којег је видљив однос подносиоца захтјева с власником аеродрома и/или власником земљишта,

- (7) име и одговарајуће податке о одговорном руководиоцу и другим именованим особама која се захтијевају у ADR.OR.D.015, и
- (8) копију аеродромског приручника како се захтијева у ADR.OR.E.005.
- (c) Ако је то прихватљиво за надлежни орган, подаци из тач. (7) и (8) могу се доставити у каснијој фази коју утврђује надлежни орган, али прије издавања потврде.

ADR.OR.V.025 Доказивање усклађености

- (a) Оператор аеродрома:
 - (1) извршава и документује све активности, инспекције, тестирања, процјене безбједности летења или потребне вјежбе и надлежном органу доказује:
 - (i) усклађеност са утврђеним основама за сертификацију, сертификационим захтјевима који се примјењују на промјену, са свим безбједносним наредбама, по потреби, и примјењивим захтјевима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област.
 - (ii) да аеродром и његове површине ограничења препрека и површине заштите препрека и остале површине повезане са аеродромом немају никаквих својстава или карактеристика које га чини небезбједним за рад, и
 - (iii) да су поступци летења на аеродрому одобрени;
 - (2) обезбјеђује надлежном органу начине којима доказује усклађеност, и
 - (3) подноси надлежном органу изјаву о својој усклађености са тачком (a)(1).
- (b) Релевантне информације о пројектовању, укључујући нацрте, инспекције, тестирање и друге одговарајуће извјештаје, које оператор аеродрома чува у складу са одредбама ADR.OR.D.035 на располагању су и достављају се на захтјев надлежном органу.

ADR.OR.V.030 Обавезни садржај потврде и привилегије имаоца потврде

Оператор аеродрома се усклађује са подручјем примјене и привилегијама утврђеним у обавезном садржају потврде који су уз њу приложени.

ADR.OR.V.035 Стално важење потврде

- (a) Потврда остаје важећа ако:
 - (1) оператор аеродрома испуњава релевантне захтјеве из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, а аеродром испуњава основе за сертификацију, узимајући у обзир одредбе о поступању са налазима како је наведено у ставу ADR.OR.C.020,
 - (2) се надлежном органу одобрава приступ организацији оператора аеродрома како је дефинисано у ADR.OR.C.015 како би се утврдила стална усклађеност са релевантним захтјевима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, и
 - (3) потврда није повучена или одузета.
- (b) Након повлачења или одузимања, потврда се враћа надлежном органу без одлагања.

ADR.OR.V.037 Стално важење изјаве пружаоца услуга управљања платформом

Изјаву коју подноси пружалац услуга управљања платформом у складу са ADR.OR.V.060 остаје важећа ако:

- (a) пружалац услуга управљања платформом и одговарајући објекти испуњавају захтјеве из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, узимајући у обзир одредбе о поступању са налазима како је наведено под ADR.OR.C.020,
- (b) се надлежном органу одобрава приступ организацији пружалаца услуга управљања платформом како је дефинисано у ADR.OR.C.015 како би се утврдила стална усклађеност са релевантним захтјевима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, и
- (c) изјаву не повуче пружалац таквих услуга или надлежни орган не избрише изјаву из регистра.

ADR.OR.V.040 Промјене

- (a) Свака промјена која:
 - (1) утиче на обавезни садржај потврде, основе за сертификацију и опрему аеродрома која је битна за безбједност летења; или
 - (2) значајно утиче на елементе система управљања оператора аеродрома који се захтијевају у ADR.OR.D.005(b),
 захтијева претходно одобрење надлежног органа.
- (b) За друге промјене које захтијевају претходно одобрење у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област, оператор аеродрома подноси захтјев и добија одобрење које издаје надлежни орган.
- (c) Захтјев за промјену у складу са тачком (a) или (b) подноси се прије спровођења било какве промјене, како би надлежни орган могао утврдити сталну усклађеност са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област и, према потреби, измијенити потврду и одговарајући обавезни садржај потврде који је уз њу приложен.

Промјена се спроводи тек након пријема формалног одобрења надлежног органа у складу са ADR.AR.C.040. Током промјена, оператор аеродрома поступа у складу са условима које одобрава надлежни орган.
- (d) Промјенама које не захтијевају претходно одобрење се управља и о њима се обавјештава надлежни орган како је одређено у поступку који је одобро надлежни орган у складу са ADR.AR.C.035 (h).
- (e) Оператор аеродрома доставља надлежном органу релевантну документацију у складу са ADR.OR.E.005 (f).
- (f) Као дио његовог система управљања, како је дефинисано у ADR.OR.D.005, оператор аеродрома предлаже промјену за аеродрому, његов рад, његову организацију или његов систем управљања:
 - (1) утврђује међусобну зависност са свим странкама на које промјена утиче, планира и спроводи процјену безбједности летења у координацији са тим организацијама,
 - (2) системски усклађује претпоставке и мјере ублажавања са свим странкама на које промјена утиче,
 - (3) обезбјеђује свеобухватну процјену промјене укључујући све неопходне интеракције, и
 - (4) обезбјеђује да су потпуне и важеће тврдње, докази и безбједносни критеријуми успостављени и документовани како би потпомогли процјену безбједности летења, и да промјена подржава побољшање безбједности летења кад год је то изводиво.

ADR.OR.B.050 Стална усклађеност са сертификационим захтјевима Агенције

Оператор аеродрома након измјене сертификационих захтјева које је утврдила Агенција:

- (a) врши анализу за утврђивање свих сертификационих захтјева који се примјењују на аеродром, и
- (b) по потреби, започиње поступак промјене у складу са ADR.OR.B.040 и спроводи неопходне промјене на аеродрому.

ADR.OR.B.060 Изјава пружаоца услуга управљања платформом

(a) Пружаоци услуга управљања платформом којима је било омогућено да поднесу изјаву о њиховој способности и начинима испуњења законских одговорности повезаних са пружањем таквих услуга, и на основу споразума са оператором аеродрома о пружању таквих услуга на аеродрому:

- (1) достављају надлежном органу све релевантне информације и подносе изјаву о својој усклађености са свим примјењивим захтјевима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, коришћењем обрасца који је утврдио надлежни орган,
- (2) достављају надлежном органу попис коришћених алтернативних начина усклађивања у складу са ADR.OR.A.015(b),
- (3) одржавају усклађеност са примјењивим захтјевима и информацијама садржанима у изјави,
- (4) обавјештавају надлежни орган о свакој измјени у својој изјави или начинима усклађивања које користе, подношењем измијењене изјаве,
- (5) пружају своје услуге у складу са аеродромским приручником и испуњавају све битне одредбе које су у њему садржане.

(b) Пружалац услуга управљања платформом обавјештава надлежни орган и оператора аеродрома прије престанка пружања таквих услуга.

ADR.OR.B.065 Престанак рада

Оператор који намјерава прекинути рад аеродрома:

- (a) обавјештава надлежни орган што је прије могуће,
- (b) доставља информацију о томе одговарајућем пружаоцу услуга ваздухопловног информисања,
- (c) предаје потврду надлежном органу на датум престанка рада, и
- (d) обезбјеђује да су предузете одговарајуће мјере како би се избјегло случајно коришћење аеродрома од стране ваздухоплова, осим ако надлежни орган одобри употребу аеродрома у друге сврхе.

ПОДОДЈЕЛЈАК Ц — ДОДАТНЕ ОДГОВОРНОСТИ ОПЕРАТОРА АЕРОДРОМА (ADR.OR.C)**ADR.OR.C.005 Одговорности оператора аеродрома**

(a) Оператор аеродрома одговоран је за безбједан рад и одржавање аеродрома у складу са:

- (1) овим правилником и другим прописима који регулишу ову област,
- (2) обавезним садржајем потврде,
- (3) садржајем аеродромског приручника, и
- (4) свим другим приручницима за аеродромску опрему која је доступна на аеродрому, према потреби.

(b) Оператор аеродрома обезбјеђује директно или, по потреби, догавара са одговорним субјектима који пружају следеће услуге:

- (1) пружање услуга у ваздушној пловидби које одговарају нивоу саобраћаја и оперативним условима на аеродрому, и
 - (2) израду и одржавање поступака за летење, у складу са примјењивим захтјевима.
- (c) Оператор аеродрома у сарадњи са надлежним органом обезбјеђује да су релевантне информације за безбједност летења ваздухоплова садржане у аеродромском приручнику и, према потреби, објављене. То укључује:
- (1) изузећа или одступања одобрена на основу примјењивих захтјева,
 - (2) одредбе за које је надлежни орган прихватио једнак ниво безбједности летења као дио основа за сертификацију аеродрома, и
 - (3) посебне услове и ограничења у вези са употребом аеродрома.
- (d) У случају појаве небезбједних услова на аеродрому, оператор аеродрома без одлагања предузима све неопходне мјере којима обезбјеђује да ваздухоплов не користи дијелове аеродрома за које је установљено да угрожавају безбједност летења.

ADR.OR.C.015 Приступ

За потребе утврђивања усклађености са релевантним захтјевима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област, оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом одобрава свим особама које власти надлежни орган приступ:

- (a) свим објектима, документима, евиденцијама, подацима, поступцима или сваком другом материјалу релевантном за њихову активност која је предмет сертификације или давања изјаве, било да се врши на основу уговора или не, и
- (b) извршава или присуствује свакој активности, инспекцији, тестирању, процјени или вјежби које надлежни орган сматра неопходним.

ADR.OR.C.020 Налази и корективне активности

Оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом након пријема извјештаја о налазима:

- (a) утврђује коријенски узрок неусклађености,
- (b) дефинише план корективних активности, и
- (c) доказује спровођење плана корективних активности на прихватљив начин за надлежни орган у року договореним са тим надлежним органом како је дефинисано у ADR.AR.C.055(d).

ADR.OR.C.025 Хитан одговор на проблем у вези са безбједношћу летења — усклађеност са безбједносним наредбама

Оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом спроводи све безбједносне мјере, укључујући безбједносне наредбе, које одреди надлежни орган у складу са ADR.AR.A.030(c) и ADR.AR.A.040.

ADR.OR.C.030 Извјештавање о догађајима

- (a) Оператор аеродрома и пружалац услуга управљања платформом извјештава надлежни орган, и сваку другу организацију коју је одредила држава у којој се аеродром налази, о свакој несрећи, озбиљном инциденту и догађају како је дефинисано Правилником о истраживању несрећа и озбиљних инцидентата ваздухоплова ("Службени гласник БиХ", број 30/14) и Правилником о извјештавању о догађајима ("Службени гласник БиХ", бр. 57/15 и 88/17).
- (b) Не доводећи у питање тачку (a), оператор извјештава надлежни орган и организацију одговорну за пројектовање аеродромске опреме о свим

неисправностима, техничким кваровима, прекорачењима техничких ограничења, догађајима или другим неправилностима које су угрозиле или су могле угрозити безбједност летења, а нису резултирале несрећом или озбиљним инцидентом.

- (c) Не доводећи у питање Правилник о истраживању несрећа и озбиљних инцидента ваздухоплова ("Службени гласник БиХ", број 30/14) и Правилник о извјештавању о догађајима ("Службени гласник БиХ", бр. 57/15 и 88/17, извјештаји из тач. (a) и (b) израђују се у облику и на начин који одреди надлежни орган и садрже све важне информације о стању с којим је упознат оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом.
- (d) Извјештаји се подносе чим је то прије могуће, али у сваком случају у року од 72 сата од тренутка када је оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом утврдио стање на које се извјештај односи, осим ако је то онемогућено због ванредних околности.
- (e) Када је то потребно, оператор аеродрома или пружалац услуга управљања платформом израђује накнадни (*follow-up*) извјештај у коме наводи детаље активности које намјерава предузети како би спријечио сличне догађаје у будућности, чим се такве активности утврде. Тај се извјештај израђује у облику и на начин које одреди надлежни орган.

ADR.OR.C.040 Заштита од пожара

Оператор аеродрома успоставља поступке којима забрањује:

- (a) пушење на површини за кретање ваздухоплова, другим оперативним површинама аеродрома или подручјима аеродрома на којима се складишти гориво или други запаљиви материјал,
- (b) излагање отвореном пламену или предузимање активности која би могла проузроковати опасност од пожара на:
- (1) подручјима аеродрома на којима се складишти гориво или други запаљиви материјал,
 - (2) површини за кретање ваздухоплова или другим оперативним површинама аеродрома без одобрења оператора аеродрома.

ADR.OR.C.045 Употреба алкохола, психоактивних супстанци и лијекова

- (a) Оператор аеродрома успоставља поступке о нивоу конзумације алкохола, психоактивних супстанци и лијекова за:
- (1) особље укључено у рад, спасилачко-ватрогасне службе и одржавање аеродрома,
 - (2) особе без пратње које извршавају активности на површини за кретање ваздухоплова или на другим оперативним површинама аеродрома.
- (b) Ти поступци укључују захтјеве да то особље:
- (1) не конзумира алкохол у току свог радног времена,
 - (2) не врше никакве дужности под утицајем:
 - (i) алкохола или било каквих психоактивних супстанци, или
 - (ii) било каквих лијекова који би могли утицати на њихове способности на начин који угрожава безбједност летења.

ПОДОДЈЕЉАК D — УПРАВЉАЊЕ (ADR.OR.D)

ADR.OR.D.005 Систем управљања

- (a) Оператор аеродрома спроводи и одржава систем управљања који обухвата систем управљања безбједношћу летења.
- (b) Систем управљања укључује:
- (1) јасно дефинисане линије одговорности и надлежности у организацији оператора аеродрома, укључујући директну одговорност вишег руководства у вези са безбједношћу летења;
 - (2) опис општих филозофија и принципа оператора аеродрома у погледу безбједности летења, што се назива политиком безбједности коју потписује одговорни руководиоца;
 - (3) формални процес којим се обезбјеђује идентификовање опасности у раду;
 - (4) формални процес којим се обезбјеђују анализе, процјене и умањење безбједносних ризика у раду аеродрома;
 - (5) начини утврђивања учинка безбједности летења организације оператора аеродрома у вези са показатељима учинка безбједности летења и циљевима учинка безбједности система управљања безбједношћу летења и за вредновање дјелотворности контрола безбједносних ризика;
 - (6) формални процес за:
 - (i) утврђивање промјена у организацији оператора аеродрома, систему управљања, аеродрому или у његову раду које би могле утицати на успостављене процесе, поступке и услуге,
 - (ii) опис мјера за обезбјеђење учинка безбједности летења прије спровођења промјена, и
 - (iii) уклањање или прилагођавање контрола безбједносних ризика које више нису потребне или дјелотворне због промјена у оперативном окружењу;
 - (7) формални процес за преглед система управљања из става (a), утврђивање узрока перформанси система управљања безбједношћу летења које су испод стандарда, одређивање посљедица тих перформанси у раду и уклањање или умањење таквих узрока;
 - (8) програм обуке у вези са безбједношћу летења којим се обезбјеђује да је особље укључено у рад, у спасилачко-ватрогасне службе, у одржавање аеродрома и у управљање њиме обучено и оспособљено за извршавање дужности у оквиру система управљања безбједношћу летења;
 - (9) формални начин за комуникацију о питањима безбједности летења којим се обезбјеђује да је особље у потпуности упознато са системом управљања безбједношћу летења којим се преносе безбједносне кључне информације и објашњава због чега су предузете посебне безбједносне активности, као и због чега су донесени или измијењени поступци у вези са безбједношћу летења;
 - (10) координацију система управљања безбједношћу летења са планом за ванредне ситуације на аеродрому и координацију плана за ванредне ситуације на аеродрому са плановима за ванредне ситуације оних организација са којима се мора повезати током пружања услуга на аеродрому; и
 - (11) формални процес за праћење усклађености организације са релевантним захтјевима.

- (c) Оператор аеродрома документује све кључне процесе система управљања.
- (d) Систем управљања сразмјеран је величини организације и њеним активностима, узимајући у обзир опасности и повезане ризике својствене тим активностима.
- (e) Ако оператор аеродрома посједује такође и потврду за пружање услуга у ваздушној пловидби, он обезбјеђује да систем управљања обухвата све активности из подручја примјене његових потврда.
- (d) Оператор аеродрома има довољано квалификованог особља како би се планирани задаци и активности извршавали у складу са примјењивим захтјевима.
- (e) Оператор аеродрома додјељује довољан број руководећег особља за утврђене дужности и одговорности, узимајући у обзир структуру организације и број запосленог особља.
- (f) Оператор аеродрома обезбјеђује да је особље укључено у рад, одржавање и управљање аеродромом адекватно обучено у складу са програмом обуке.

ADR.OR.D.007 Управљање ваздухопловним подацима и ваздухопловним информацијама

- (a) У оквиру свог система управљања оператор аеродрома спроводи и одржава систем управљања квалитетом који обухвата:
 - (1) његове активности у вези са ваздухопловним подацима, и
 - (2) његове активности у вези са пружањем ваздухопловних информација.
- (b) Оператор аеродрома утврђује поступке за испуњење циљева управљања безбједношћу летења и ваздухопловном безбједношћу који се односе на:
 - (1) активности у вези са ваздухопловним подацима, и
 - (2) активности у вези са пружањем ваздухопловних информација.

ADR.OR.D.010 Уговорене активности

- (a) Уговорене активности укључују све активности, из дјелокурга оператора аеродрома у складу са обавезним садржајем потврде, које врше друге организације које су саме сертифициране за извођење таквих активности или ако нису сертифициране, раде на основу одобрења оператора аеродрома. При уговарању или набавци било ког дијела својих активности, оператор аеродрома обезбјеђује да је уговорена или набављена услуга или опрема у складу са примјењивим захтјевима.
- (b) Ако оператор аеродрома уговара било који дио својих активности са организацијом која сама није сертифицирана за обављање такве активности у складу са овим дијелом, организација са којом је склопљен уговор ради на основу одобрења и под надзором оператора аеродрома. Оператор аеродрома обезбјеђује да се надлежном органу омогући приступ организацији с којом је склопљен уговор ради утврђивања сталне усклађености са примјењивим захтјевима.

ADR.OR.D.015 Захтјеви у вези са особљем

- (a) Оператор аеродрома именује одговорног руководиоца који је овлашћен да обезбиједи да се све активности могу финансирати и изводити у складу са примјењивим захтјевима. Одговорни руководиоца одговоран је за успостављање и одржавање ефикасног система управљања.
- (b) Оператор аеродрома именује особе одговорне за управљање и надзор у сљедећим областима:
 - (1) оперативне услуге аеродрома, и
 - (2) одржавање аеродрома.
- (c) Оператор аеродрома именује особу или групу особа одговорних за израду, одржавање и свакодневно управљање системом управљања безбједношћу летења. Те особе поступају независно од других руководиоца у организацији, имају директан приступ одговорном руководиоцу и одговарајућем руководству надлежном за питања у вези са безбједношћу летења и одговорне су одговорном руководиоцу.

ADR.OR.D.017 Програми обуке и провјера стручности

- (a) Оператор аеродрома успоставља и спроводи програм обуке за особље укључено у рад, одржавање и управљање аеродромом.
- (b) Оператор аеродрома обезбјеђује да су особе без пратње које раде на површини за кретање ваздухолова или другим оперативним површинама аеродрома одговарајуће обучене.
- (c) Оператор аеродрома обезбјеђује да су особе из тач. (a) и (b) доказале своју способност за извршавање својих додијељених дужности кроз провјеру стручности у одговарајућим размацима како би се обезбиједила континуирана оспособљеност.
- (d) Оператор аеродрома обезбјеђује да:
 - (1) се користе адекватно квалификовани и искусни инструктори и процјењивачи за спровођење програма обуке, и
 - (2) се за одржавање обуке користе одговарајуће просторије и средства.
- (e) Оператор аеродрома:
 - (1) води одговарајуће евиденције о квалификацији, обуци и провјери стручности за доказивање усклађености са тим захтјевом,
 - (2) на захтјев ставља евиденције на располагање свом особљу на које се те евиденције односе, и
 - (3) ако особу запосли други послодавац, такве евиденције о тој особи ставља на располагање новом послодавцу на захтјев у складу са Законом о заштити личних података.

ADR.OR.D.020 Захтјеви у вези са објектима

- (a) Оператор аеродрома обезбјеђује да су адекватни и одговарајући објекти на располагању његовом особљу или особљу које су запослиле стране са којима је склопљен уговор за пружање оперативних услуга и услуга одржавања аеродрома.
- (b) Оператор аеродрома одређује одговарајућа подручја на аеродрому која служе за складиштење опасних материја које се превозе преко аеродрома, у складу са Техничким упутствима.

ADR.OR.D.025 Координација са другим организацијама

Оператор аеродрома:

- (a) обезбјеђује да се системом управљања аеродромом врши координација и повезивање са безбједносним поступцима других организација које раде или пружају услуге на аеродрому, и
- (b) обезбјеђује да такве организације имају успостављене безбједносне поступке за усклађивање са примјењивим захтјевима из овог правилника и других прописа који регулишу ову област и захтјевима утврђеним у аеродромском приручнику.

ADR.OR.D.027 Програми безбједности летења

Оператор аеродрома:

- (a) израђује, води и спроводи програме за промовисање безбједности летења и размјену информација које су значајне за безбједност летења, и
- (b) подстиче организације које раде или пружају услуге на аеродрому да се укључе у такве програме.

ADR.OR.D.030 Систем извјештавања о безбједности летења

- (a) Оператор аеродрома успоставља и спроводи систем извјештавања о безбједности летења за сво особље и организације које раде или пружају услуге на аеродрому ради промовисања безбједности летења и безбједне употребе аеродрома.
- (b) Оператор аеродрома у складу са ADR.OR.D.005 (b) (3):
 - (1) захтијева да особље и организације наведене у тачки (a) користе систем извјештавања о безбједности летења и за обавезно извјештавање о свим несрећама, озбиљним инцидентима и догађајима, и
 - (2) обезбјеђује да се систем извјештавања о безбједности летења може користити за добровољно извјештавање о сваком квару, неправилности и могућој опасности који би могли утицати на безбједност летења.
- (c) Систем извјештавања о безбједности летења штити идентитет подносиоца извјештаја, подстиче добровољно извјештавање и укључује могућност да се извјештаји подносе анонимно.
- (d) Оператор аеродрома:
 - (1) евидентира све поднесене извјештаје,
 - (2) по потреби анализира и процјењује извјештаје ради утврђивања безбједносних недостатака и утврђивања трендова,
 - (3) обезбјеђује да све организације које раде или пружају услуге на аеродрому, а које су значајне по питању безбједности летења, учествују у анализи таквих извјештаја и да се спроводе све утврђене корективне и/или превентивне мјере,
 - (4) по потреби, спроводи истраге о извјештајима, и
 - (5) уздржава се од приписивања кривице у складу са принципом "културе правичности".

ADR.OR.D.035 Вођење евиденције

- (a) Оператор аеродрома успоставља адекватан систем вођења евиденција којим су обухваћене све активности предузете у складу са овим правилником и другим прописима који регулишу ову област.
- (b) Формат евиденција утврђује се у аеродромском приручнику.
- (c) Евиденције се чувају на начин којим се обезбјеђује заштита од оштећења, преправке или крађе.
- (d) Евиденције се чувају најмање пет година, осим што за евиденције наведене у наставку важи сљедеће:
 - (1) основа за серификацију, алтернативни начини усклађивања у употреби и важећу потврду/е аеродрома или оператора аеродрома чувају се до истека важења потврде,
 - (2) договори са другим организацијама чувају се све док су ти договори на снази,
 - (3) приручници за аеродромску опрему или системе који су у употреби на аеродрому чувају се све док се користе на аеродрому,
 - (4) извјештаји о процјени безбједности летења чувају се током трајања система/поступка/активности,

- (5) евиденције о обуци особља, квалификацијама, здравствене евиденције, као и евиденције о провјери стручности, по потреби, чувају се најмање четири године након престанка запослења или док надлежни орган не изврши стручни надзор у подручју њиховог рада, и
- (6) важеће издање регистра опасности.
- (e) На све евиденције примјењује се одговарајући закон о заштити података.

ПОДОДЈЕЉАК Е — АЕРОДРОМСКИ ПРИРУЧНИК И ДОКУМЕНТАЦИЈА (ADR.OR.E)

ADR.OR.E.005 Аеродромски приручник

- (a) Оператор аеродрома израђује и одржава аеродромски приручник.
- (b) Садржај аеродромског приручника, према потреби, одражава основну за серификацију и захтјеве из овог дијела и Дијела ADR.OPS и није у супротности са обавезним садржајем потврде. Аеродромски приручник садржи или упућује на све потребне информације за безбједну употребу, рад и одржавање аеродрома, његову опрему и његове површине за ограничење препрека и површине заштите од препрека и других површина повезаних са аеродромом.
- (c) Аеродромски приручник може се издати у одвојеним дијеловима.
- (d) Оператор аеродрома обезбјеђује да сво особље аеродрома и друго релевантно особље организације има лак приступ дијеловима аеродромског приручника који се односе на њихове дужности и одговорности.
- (e) Оператор аеродрома:
 - (1) доставља надлежном органу планиране измјене и ревизије аеродромског приручника за тачке које захтијевају претходно одобрење у складу са ADR.OR.B.040 прије дана ступања на снагу и обезбјеђује да измјене и ревизије не ступе на снагу прије него што надлежни орган изда одобрење, или
 - (2) доставља надлежном органу планиране измјене и ревизије аеродромског приручника прије дана ступања на снагу ако о предложеним измјенама и ревизијама аеродромског приручника само треба обавијестити надлежни орган у складу са ADR.OR.B.040(d) и ADR.OR.B.015(b).
- (f) Независно од тачке (e), када се захтијевају измјене или ревизије у интересу безбједности летења, оне се могу објавити и примјенити одмах, под условом да је предат захтјев за потребно одобрење.
- (g) Оператор аеродрома:
 - (1) прегледа садржај аеродромског приручника, обезбјеђује да је ажуриран и по потреби га мијења и допуњава,
 - (2) уноси све измјене и ревизије које захтијева надлежни орган, и
 - (3) упознаје сво аеродромско особље и друге релевантне организације о промјенама које се односе на њихове дужности и одговорности.
- (h) Оператор аеродрома обезбјеђује да се све информације преузете из других одобрених докумената и све њихове измјене правилно објаве у аеродромском приручнику. То не спречава оператора аеродрома да у аеродромском приручнику објави строже податке и поступке.
- (i) Оператор аеродрома обезбјеђује да:
 - (1) је аеродромски приручник написан на језику прихватљивом за надлежни орган, и
 - (2) сво особље може читати и разумјети језик на којем су написани дијелови аеродромског приручника и

- други оперативни документи који се односе на њихове дужности и одговорности.
- (j) Оператор аеродрома обезбјеђује да аеродромски приручник:
- (1) је потписао одговорни руководилац аеродрома,
 - (2) је одштампан или доступан у електронском облику и да је једноставан за измјену,
 - (3) има систем за управљање контролом издања који се примјењује и који је наведен у аеродромском приручнику, и
 - (4) уважава принципе људских фактора и организован је на начин којим се олакшава његова припрема, коришћење и преглед.
- (k) Оператор аеродрома чува најмање један потпун и важећи примјерак аеродромског приручника на аеродрому и ставља га на располагање инспекцији коју обавља надлежни орган.
- (l) Садржај аеродромског приручника је сљедећи:
- (1) Општи дио,
 - (2) Систем управљања аеродромом, захтјеви у вези са квалификацијом и обуком,
 - (3) Појединости о положају аеродрома,
 - (4) Појединости о аеродрому које се достављају служби ваздухопловног информисања, и
 - (5) Појединости о оперативним поступцима аеродрома, његовој опреми и безбједносним мјерама.

ADR.ORE.010 Захтјеви у вези са документацијом

- (a) Оператор аеродрома обезбјеђује доступност сваке друге захтијеване документације и свих припадајућих измјена и допуна.
- (b) Оператор аеродрома је способан да дистрибуира оперативна упутства и друге информације без одлагања.

АНЕКС IV

Захтјеви у вези са операцијама — Аеродроми (Део

ADR.OPS)

ПОДОДЈЕЉАК А — ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ

(ADR.OPS.A)

ADR.OPS.A.005 Подаци о аеродрому

Оператор аеродрома по потреби:

- (a) утврђује, документује и одржава податке о аеродрому и доступним услугама,
- (b) доставља податке о аеродрому и доступним услугама корисницима и пружаоцима оперативних услуга у ваздушном саобраћају и пружаоцима услуга ваздухопловног информисања.

ADR.OPS.A.010 Захтјеви у вези са квалитетом података

Оператор аеродрома има формалне договоре са организацијама с којима размјењује ваздухопловне податке и/или ваздухопловне информације.

- (a) Оператор аеродрома доставља све податке о аеродрому и доступним услугама који су потребног квалитета и интегритета.
- (b) Када се подаци релевантни за аеродроме и доступне услуге објаве, оператор аеродрома:
 - (1) прати податке о аеродрому и доступним услугама које је сам израдио, а које објављују одговарајући пружаоци оперативних услуга у ваздушном саобраћају и пружаоци услуга ваздухопловног информисања,
 - (2) обавјештава релевантне пружаоце услуга ваздухопловног информисања о свим промјенама потребним за обезбјеђење тачности и потпуности података који се

односе на аеродром и доступне услуге, које је израдио оператор аеродрома,

- (3) обавјештава одговарајуће пружаоце услуга у ваздушном саобраћају и пружаоце услуга ваздухопловног информисања ако су објављени подаци, које је израдио оператор аеродрома, нетачни или неодговарајући.

ADR.OPS.A.015 Координација између оператора аеродрома и пружаоца услуга ваздухопловног информисања

- (a) Да би пружаоци услуга ваздухопловног информисања добили информације које им омогућавају пружање ажурираних претполетних информација и да би испунили потребу за информацијом у лету, оператор аеродрома склапа договоре како би извјештавао релевантне пружаоце услуга ваздухопловног информисања, са минималним кашњењем, о сљедећем:
- (1) информацијама о условима на аеродрому, уклањању онеспособљених ваздухоплова, спасилачко-ватрогасним службама и визуелним системима показивача нагиба прилаза,
 - (2) оперативни статус припадајућих објеката, услуга и навигационих средстава на аеродрому,
 - (3) све друге информације које сматра значајним за рад.

ПОДОДЈЕЉАК Б — ОПЕРАТИВНЕ УСЛУГЕ АЕРОДРОМА, ОПРЕМА И ИНСТАЛАЦИЈЕ (ADR.OPS.B)

ADR.OPS.B.001 Пружање услуга

Услуге из пододјелка Б овог анекса оператор аеродрома пружа директно или индиректно на аеродрому.

ADR.OPS.B.005 Планирање за ванредне ситуације на аеродрому

Оператор аеродрома има и спроводи план за ванредне ситуације на аеродрому који:

- (a) је сразмјеран операцијама ваздухоплова и другим активностима које се извршавају на аеродрому,
- (b) обезбјеђује координацију одговарајућих организација као одговор на ванредне ситуације на аеродрому или у његовој околини, и
- (c) садржи поступке за периодично тестирање адекватности плана и за преглед резултата како би се побољшала његова дјелотворност.

ADR.OPS.B.010 Спасилачко-ватрогасне службе

- (a) Оператор аеродрома обезбјеђује да:
- (1) на аеродрому су обезбијеђени спасилачко-ватрогасна служба, објекти, опрема и услуге,
 - (2) су адекватна опрема, средства за гашење и довољан број особља доступни благовремено,
 - (3) је спасилачко-ватрогасно особље одговарајуће обучено, опремљено и квалификовано за рад у аеродромском окружењу, и
 - (4) спасилачко-ватрогасно особље, од којег би се могло захтијевати да поступа у ванредним ситуацијама, доказује своју здравствену способност за задовољавајуће извршавање задатака, у зависности од врсте активности.
- (b) Оператор аеродрома успоставља и спроводи програм обука за особе укључене у спасилачко-ватрогасне службе аеродрома,
- (c) Оператор аеродрома спроводи провјере стручности у одговарајућим размацима како би се обезбиједила континуирана оспособљеност,
- (d) Оператор аеродрома обезбјеђује:

- (1) да су избрани адекватно квалификовани и искусни инструктори и оцјењивачи за спровођење програме обуке, и
 - (2) да се за извођење обуке користе прикладни објекти и средства.
- (e) Оператор аеродрома:
- (1) води одговарајућу евиденцију о квалификацији, обуци и провјери стручности за доказивање усклађености са овим захтјевом,
 - (2) те евиденције, на захтјев, ставља на располагање свом предметном особљу, и
 - (3) ако особу запосли други послодавац, на захтјев, такве евиденције о тој особи ставља на располагање новом послодавцу.
- (f) Привремено смањење нивоа заштите аеродромских спасилачко-ватрогасних служби, због непредвиђених околности, не захтијева претходно одобрење надлежног органа.

ADR.OPS.B.015 Праћење и инспекција површине за кретање ваздухоплова и одговарајућих објеката

- (a) Оператор аеродрома прати услове на површини за кретање ваздухоплова и оперативни статус одговарајућих објеката и извјештава о питањима значајним за рад, било да су трајне или привремене природе, одговарајуће пружаоце услуга у ваздушном саобраћају и пружаоце услуга ваздухопловног информисања.
- (b) Оператор аеродрома спроводи редовне инспекције оперативне површине и њених одговарајућих објеката.

ADR.OPS.B.020 Смањење опасности од налета животиња

Оператор аеродрома:

- (a) процјењује опасност од налета животиња на аеродрому и у његовој околини,
- (b) успоставља начине и поступке за смањење ризика од судара животиња и ваздухоплова на аеродрому, и
- (c) обавјештава одговарајући орган ако процјена присуства животиња показује да у околини аеродрома постоје услови који могу проузроковати опасност од налета животиња.

ADR.OPS.B.025 Управљање возилима

Оператор аеродрома успоставља и спроводи поступке за обуку, процјену и издавање овлашћења свим возачима који управљају возилима на површини за кретање ваздухоплова.

ADR.OPS.B.030 Систем за вођење и контролу кретања по површинама

Оператор аеродрома обезбјеђује да на аеродрому постоји систем за вођење и контролу кретања по површинама.

ADR.OPS.B.035 Рад у зимским условима

Оператор аеродрома обезбјеђује да се успоставе и примјењују начини и поступци за обезбјеђење безбједних услова за рад аеродрома у зимским условима.

ADR.OPS.B.040 Операције ноћу

Оператор аеродрома обезбјеђује да се успоставе и примјењују начини и поступци за обезбјеђење безбједних услова за рад аеродрома током ноћних операција.

ADR.OPS.B.045 Операције при смањеној видљивости

- (a) Оператор аеродрома обезбјеђује да се успоставе и примјењују начини и поступци за обезбјеђење безбједних услова за рад аеродрома у условима смањене видљивости.

- (b) Поступке при смањеној видљивости претходно одобрава надлежни орган.

ADR.OPS.B.050 Рад у неповољним временским условима

Оператор аеродрома обезбјеђује да се успоставе и примјењују начини и поступци за обезбјеђење безбједности рада аеродрома у неповољним временским условима.

ADR.OPS.B.055 Квалитет горива

Оператор аеродрома утврђује да ли организације укључене у складиштење и снабдијевање ваздухоплова горивом имају поступке којима се обезбјеђује да се ваздухоплови снабдијевају неконтаминираним горивом исправне спецификације.

ADR.OPS.B.065 Визуелна средства и електрични системи на аеродрому

Оператор аеродрома има поступке којим обезбјеђује да визуелна средства и електрични системи на аеродрому функционишу на предвиђен начин.

ADR.OPS.B.070 Безбједност радова на аеродрому

- (a) Оператор аеродрома успоставља и примјењује поступке којима обезбјеђује да:
- (1) радови на аеродрому не утичу на безбједност летења ваздухоплова, и
 - (2) оперативне активности не утичу на активност радова на аеродрому.

ADR.OPS.B.075 Заштита аеродрома

- (a) Оператор аеродрома прати на аеродрому и у његовој околини:
- (1) површине за ограничења препрека и површине заштите од препрека како је успостављено у складу са основом за сертификацију и друге површине и друга подручја повезана са аеродромом како би могао у оквиру својих овлашћења предузети одговарајуће мјере којима се смањују ризици повезани са продирањем на те површине и та подручја,
 - (2) обиљежавање и освјетљавање препрека како би могао, по потреби, да предузме радње у оквиру својих овлашћења,
 - (3) према потреби, опасности повезане са људском активностима и коришћењем земљишта како би могао у оквиру својих овлашћења предузети радње;
- (b) Оператор аеродрома успоставља поступке за умањење ризика који се односе на препреке, развој и друге активности унутар подручја која се надгледају, а које би могле утицати на безбједне операције ваздухоплова на аеродрому, при доласку на аеродром или при одласку са аеродрома.

ADR.OPS.B.080 Обиљежавање и освјетљавање возила и других покретних предмета

Оператор аеродрома обезбјеђује да су возила и други покретни предмети, изузев ваздухоплова, на површини за кретање ваздухоплова аеродрома обиљежени, а возила која се користе ноћу или у условима смањене видљивости освјетљена. Опрема и возила за сервисирање ваздухоплова који се користе искључиво на стајанци могу да се изузму.

ADR.OPS.B.090 Коришћење аеродрома од стране ваздухоплова са вишим кодним словом

- (a) Осим када се ваздухоплов налази у опасности, оператор аеродрома може, уз претходно одобрење надлежног органа, дозволити употребу аеродрома или дијелова аеродрома ваздухоплову са кодним словом које је више

- од пројектних карактеристика наведених у обавезном садржају потврде.
- (b) За доказивање усклађености са тачком (a) примјењују се одредбе ADR.OR.B.040.

ПОДОДЈЕЉАК C — ОДРЖАВАЊЕ АЕРОДРОМА (ADR.OPS.C)

ADR.OPS.C.005 Општи дио

Оператор аеродрома успоставља и примјењује програм одржавања, укључујући према потреби превентивно одржавање, ради одржавања аеродромских објеката у сврху усклађености са битним захтјевима из Анекса V.

ADR.OPS.C.010 Коловозни застори, остале површине на земљи и одводња

- (a) Оператор аеродрома прегледа површине за кретање ваздухоплова, укључујући коловозне засторе (полетно-слетне стазе, стазе за возњу или платформе), оближња подручја и одводњу како би редовно процјењивао њихово стање у оквиру превентивног и корективног програма одржавања аеродрома.
- (b) Оператор аеродрома:
- (1) одржава све површине за кретање ваздухоплова с циљем избегавања и уклањања свих предмета/крхотина које би могле проузроковати оштећење ваздухоплова или ослабити рад система ваздухоплова,
 - (2) одржава површину полетно-слетних стаза, стаза за возњу и платформи како би спријечило настанак штетних неправилности,
 - (3) предузима корективну активност одржавања када су карактеристике трења цијеле полетно-слетне стазе или њеног дијела, када није контаминирана, испод прописаних вриједности. Учесталост ових мјерења мора бити довољна за утврђивање промјена карактеристика трења на површини полетно-слетне стазе.

ADR.OPS.C.015 Визуелна средства и електрични системи

Оператор аеродрома успоставља и обезбјеђује спровођење система корективног и превентивног одржавања визуалних средстава и електричних система како би обезбиједио доступност, поузданост и усклађеност система за освјетљење и обиљежавање.

АНЕКС V

Битни захтјеви за аеродроме

1. ФИЗИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ, ИНФРАСТРУКТУРА И ОПРЕМА

1.1 Површине за кретање ваздухоплова

1.1.1 Аеродроми имају утврђено подручје за слијетање и полијетање ваздухоплова које испуњава сљедеће услове:

- (a) подручје за слијетање и полијетање има димензије и карактеристике одговарајуће за ваздухоплове за које је предвиђено да га употребљавају,
- (b) подручје за слијетање и полијетање има, према потреби, носивост довољну да може поднијети понављање операција ваздухоплова за које је предвиђено да га употребљавају. Подручја која нису намијењена за понављајуће операције морају имати способност подршке ваздухоплову,
- (c) подручје за слијетање и полијетање пројектује се тако да се одводи вода и спријечи да стајаћа вода постане неприхватљив ризик за операције ваздухоплова,
- (d) због нагиба и промјена нагиба подручја за слијетање и полијетање не смију направити неприхватљив ризик за операције ваздухоплова,

- (e) карактеристике површине подручја за слијетање и полијетање адекватне су за ваздухоплове за које је предвиђено да га употребљавају, и
- (f) на подручју за слијетање и полијетање нема никаквих објеката који би могли проузроковати неприхватљив ризик за операције ваздухоплова.

1.1.2 Када има више подручја одређених за слијетање и полијетање, она морају бити таква да не изазивају неприхватљив ризик за операције ваздухоплова.

1.1.3 Подручје одређено за слијетање и полијетање окружују дефинисана подручја. Та подручја су намијењена за заштиту ваздухоплова који лете изнад њих током операција полијетања или слијетања или за ублажавање посљедица слијетања прије подручја за слијетање и полијетање, излијетања са стране те области, слијетања са заустављањем ван ње или полијетања дужег од уобичајеног, и испуњавају сљедеће услове:

- (a) та подручја имају димензије одговарајуће за предвиђене операције ваздухоплова,
- (b) због нагиба и промјене нагиба тих подручја не смије настати неприхватљив ризик за операције ваздухоплова,
- (c) на тим подручјима нема објеката који би могли проузроковати неприхватљив ризик за операције ваздухоплова. То не значи да се на тим подручјима не смије налазити крхка опрема ако је она потребна за помоћ операцијама ваздухоплова, и
- (d) свако од тих подручја има снагу носивости која је довољна за његову намјену.

1.1.4 Та подручја аеродрома, која се употребљавају за кретање или паркирање ваздухоплова, заједно са њиховом припадајућом најближом околином, пројектују се тако да допуштају безбједне операције ваздухоплова за којег се очекује да ће употребљавати одређени објекат у свим планираним условима, и испуњавају сљедеће услове:

- (a) та подручја имају снагу носивости довољну за подршку понављајућих операција ваздухоплова намијењених за њихову употребу, осим оних подручја за која се очекује да ће се употребљавати само повремено и која требају имати само могућност подршке ваздухоплову,
- (b) та подручја пројектована су тако да се одводи вода и да се спријечи да стајаћа вода постане неприхватљив ризик за операције ваздухоплова,
- (c) због нагиба и промјене нагиба тих подручја не смије настати неприхватљив ризик за операције ваздухоплова,
- (d) карактеристике површине тих подручја су одговарајуће за ваздухоплове за чију су употребу намијењена, и
- (e) на тим подручјима не смије бити објеката који би могли проузроковати неприхватљив ризик за ваздухоплов. Тиме се не онемогућава постављање опреме за паркирање потребне за то подручје на посебно означеним мјестима или у посебно означеним зонама.

1.1.5 Остала инфраструктура намијењена за употребу ваздухоплова пројектована је тако да се употребом те инфраструктуре не изазива неприхватљив ризик за ваздухоплов који је употребљава.

1.1.6 Конструкције, зграде, опрема или складишта смјештени су и пројектовани тако да не изазивају неприхватљив ризик за операције ваздухоплова.

1.1.7 Обезбијењена су одговарајућа средства којима се неовлашћеним особама, неовлашћеним возилима или

- животињама, које су довољно велике да би могле изазвати неприхватљив ризик за операције ваздухоплова, спречава улаз на подручје кретања ваздухоплова, не доводећи у питање националне и међународне одредбе о заштити животиња.
- 1.2 Надвишавање препрека
- 1.2.1 Како би се заштитио ваздухоплов који прилази аеродрому ради слијетања или који одлази с аеродрома, утврђују се долазне и одлазне руте или подручја. Такве руте или подручја омогућавају ваздухоплову одговарајуће надвишавање препрека које се налазе у околини аеродрома, узимајући у обзир локалне физичке карактеристике.
- 1.2.2 Такво надвишавање препрека одговара фази лета и врсти операције која се изводи. Њима се у обзир узима и опрема која се употребљава за утврђивање положаја ваздухоплова.
- 1.3 Аеродромска опрема повезана са безбједношћу, укључујући визуелна и не визуелна средства.
- 1.3.1 Средства су примјерена намјени, препознатљива и пружају корисницима недвосмислене информације у свим планираним оперативним условима.
- 1.3.2 Аеродромска опрема повезана са безбједношћу функционише у складу са намјеном у предвиђеним оперативним условима. У оперативним условима или у случају квара, аеродромска опрема повезана са безбједношћу не смије проузроковати неприхватљив ризик за безбједност ваздушне пловидбе.
- 1.3.3 Средства и њихов систем за напајање електричном енергијом пројектовани су тако да кварови не резултирају непримјереним, збуњујућим или недовољним информацијама које се пружају корисницима ни прекидом неке кључне услуге.
- 1.3.4 Одговарајућа средства заштите предвиђена су како би се избјегла оштећења или ометања таквих средстава.
- 1.3.5 Извори зрачења или присутност покретних или фиксних објеката не смију ометати нити нарушавати перформансе ваздухопловних комуникационих, навигационих и надзорних система.
- 1.3.6 Информације о раду и употреби аеродромске опреме повезане са безбједношћу стављају се на располагање одговарајућем особљу, укључујући јасно навођење услова који би могли изазвати неприхватљиве ризике за безбједност ваздушне пловидбе.
- 1.4 Подаци о аеродрому
- 1.4.1 Успостављају се и ажурирају подаци релевантни за аеродром и доступне службе.
- 1.4.2 Ти подаци су тачни, читљиви, потпуни и недвосмислени. Аутентичност и одговарајући ниво интегритета се одржавају.
- 1.4.3 Подаци се благовремено стављају на располагање корисницима и одговарајућим пружаоцима услуга ANS-а употребом довољно безбједног и брзог начина комуникације.
2. ОПЕРАЦИЈЕ И УПРАВЉАЊЕ
- 2.1 Одговорности оператора аеродрома
- Оператор аеродрома одговоран је за рад аеродрома. Одговорности оператора аеродрома су сљедеће:
- (а) оператор аеродрома има, директно или у оквиру договора са трећим странама, сва средства потребна за обезбјеђење безбједних операција ваздухоплова на аеродрому. Та средства укључују, између осталог, објекте, особље, опрему и материјал, документацију о задацима, одговорностима и поступцима, приступ одговарајућим подацима и вођење евиденције,
- (b) оператор аеродрома утврђује да су захтјеви из тачке 1. испуњени у сваком тренутку или предузима потребне мјере за умањење ризика повезаних са неусклађеношћу са тим захтјевима. Успостављају се и примјењују поступци како би се сви корисници благовремено обавијестили о тим мјерама,
- (c) оператор аеродрома успоставља и примјењује одговарајући програм за управљање ризицима повезаним са животињама директно или у оквиру договора са трећим странама,
- (d) оператор аеродрома обезбјеђује, директно или у оквиру договора са трећим странама, да су кретања возила и особа на површини кретања ваздухоплова и на другим оперативним површинама координисана са кретањима ваздухоплова како би се избјегли судари и оштећења ваздухоплова,
- (e) оператор аеродрома обезбјеђује да се, ако је то примјениво, успоставе и примјењују поступци за умањење ризика повезаних са аеродромским операцијама у зимским условима, у неповољним временским условима, при смањеној видљивости или ноћу,
- (f) оператор аеродрома успоставља договоре са другим одговарајућим организацијама како би се обезбиједила стална усклађеност с битним захтјевима за аеродроме наведене у овом анексу. Те организације укључују, између осталог, операторе ваздухоплова, пружаоце услуга ANS-а, пружаоце земаљских услуга, пружаоце услуга AMS-а и друге организације чије активности или производи могу утицати на безбједност летења ваздухоплова,
- (g) оператор аеродрома утврђује да организације укључене у складиштење и расподелу погонског горива/енергије за ваздухоплове имају поступке којим се обезбјеђује да ваздухоплови добијају погонско гориво/енергију који су неконтаминирани и имају исправне спецификације,
- (h) приручници за рад и одржавање аеродромске опреме су доступни, примјениви у пракси и обухватају упутства за одржавање и поправке, информације о сервисирању, утврђивање кварова и поступке инспекцијског прегледа,
- (i) оператор аеродрома успоставља, директно или у оквиру договора са трећим странама, и примјењује план аеродрома за ванредне ситуације који обухвата могуће сценарије ванредних ситуација које се могу догодити на аеродрому и у његовој околини. Тај се план, према потреби, координише са планом локалне заједнице за ванредне ситуације,
- (j) оператор аеродрома обезбјеђује, директно или у оквиру договора са трећим странама, да на аеродрому постоје адекватне спасилачко-ватрогасне службе. Те службе у случају инцидента или несреће хитно реагују и располагају бар опремом, средствима за гашење и довољним бројем особља,
- (k) за рад и одржавање аеродрома оператор аеродрома користи искључиво обучено и квалификовано особље и, директно или у оквиру договора са трећим странама, примјењује и одржава програме обуке и провјере ради обезбјеђења трајне стручности цијелокупног одговарајућег особља,

- (l) оператор аеродрома обезбјеђује да је свака особа којој је допуштен приступ на површини кретања ваздухоплова или друге оперативне површине без пратње одговарајуће обучена и квалификована за такав приступ,
- (m) особље спасилачко-ватрогасне службе је одговарајуће обучено и квалификовано за рад на подручју аеродрома. Оператор аеродрома, директно или у оквиру договора са трећим странама, примјењује и одржава програме обуке и провјере ради обезбјеђења трајне стручности тог особља, и
- (n) сво особље спасилачко-ватрогасне службе, од ког се потенцијално може захтијевати учествовање у ваздухопловним хитним случајевима, периодично доказује своју здравствену способност за задовољавање вршење својих функција, узимајући у обзир врсту активности. У том контексту, здравствена способност, која обухвата и физичку и психичку способност, значи да не постоји никаква болест или онеспособљеност која би том особљу онемогућила:
- извршавање задатака потребних у ваздухопловним ванредним ситуацијама,
 - извршавање њихових додијелих дужности у било ком тренутку, или
 - правилно запажање своје околине.
- 2.2 Системи управљања
- 2.2.1 Зависно од врсте активности која је предузета и величини организације, оператор аеродрома успоставља и одржава систем управљања ради обезбјеђења усклађености са битним захтјевима наведенима у овом анексу, управљања безбједносним ризицима и настојања за континуираним побољшавањем тог система.
- 2.2.2 Оператор аеродрома успоставља систем извјештавања о догађајима као дио система управљања из тачке 2.2.1. како би допринио остварењу циља континуираног побољшавања безбједности летења. Анализа информација из тог система извјештавања о догађајима према потреби укључује стране наведене у тачки 2.1.(f). Систем извјештавања о догађајима у складу је са примјењивим правом ЕСАА споразума.
- 2.2.3 Оператор израђује аеродромски приручник и поступа у складу с тим приручником. Такви приручници садрже сва потребна упутства, информације и поступке за аеродром, систем управљања и оперативно особље и особље за одржавање у погледу вршења њихових дужности.
3. ОКОЛИНА АЕРОДРОМА
- 3.1.1 Ваздушни простор око површине кретања ваздухоплова на аеродрому заштићен је од препрека како би се планиране операције ваздухоплова на аеродромима могле спроводити без стварања неприхватљивог ризика који може проузроковати појава препрека у околини аеродрома. Због тога се израђују, спроводе и континуирано прате површине за праћење препреке како би се утврдило свако продирање на ту површину које није у складу са правилима.
- 3.1.2 Свако нарушавање тих површина захтијеваће процјену како би се утврдило да ли објекат представља неприхватљив ризик. Сваки објекат који представља неприхватљив ризик уклања се или се предузимају одговарајуће мјере за умањење ризика како би се заштитио ваздухоплов који користи аеродром.
- 3.1.3 Информације о свим преосталим препрекама се објављују и препреке се, зависно о потреби, обилежавају и, ако је то потребно, освјетљавају како би биле видљиве.
- 3.2 Прате се опасности повезане с људском активношћу и употребом земљишта као што су, између осталог, ставке на попису у наставку. Ризик који је проузрокован таквим опасностима се процјењује и ублажава одговарајуће:
- (a) сваки развој или промјена употребе земљишта у подручју аеродрома,
 - (b) могућност турбуленција изазваних препрекама,
 - (c) употреба опасних, збуњујућих и заваривачких свјетала,
 - (d) бљештавост проузрокована великим и високорефлектирајућим површинама,
 - (e) стварање подручја која могу подстаћи активност дивљих животиња у подручју кретања ваздухоплова на аеродрому, или
 - (f) извори невидљивог зрачења или присутност покретних или фиксних објеката који могу ометати перформансе ваздухопловних комуникационих, навигационих и надзорних система или негативно на њих утицати.
- 3.3 Државе ЕСАА подручја обезбјеђују да је успостављен план за ванредне ситуације у ваздухопловству које се појављују у локалном подручју аеродрома.
4. ЗЕМАЉСКЕ УСЛУГЕ
- 4.1 Одговорности пружаоца земаљских услуга
- Пружалац земаљских услуга одговоран је за безбједно извршавање својих активности на аеродрому. Одговорности пружаоца су сљедеће:
- (a) пружалац има сва средства потребна за обезбјеђење безбједног пружања услуга на аеродрому. Та средства укључују, између осталог, објекте, особље, опрему и материјал,
 - (b) пружалац се усклађује са поступцима садржанима у аеродромском приручнику, између осталих онима који се односе на кретања његових возила, опреме и особља и на ризик повезан са аеродромским операцијама зими, ноћу и у неповољним временским условима,
 - (c) пружалац пружа земаљске услуге у складу са поступцима и упутствима оператора ваздухоплова за ког ради,
 - (d) пружалац обезбјеђује да су приручници за рад и одржавање опреме за земаљске услуге доступни, примјењују се у пракси и обухватају упутства за рад, одржавање и поправке, информације о сервисирању, утврђивање кварова и поступке инспекцијског прегледа,
 - (e) пружалац користи само адекватно обучено и квалификовано особље и обезбјеђује спровођење и одржавање програма обука и провјере ради обезбјеђења трајне стручности целокупног одговарајућег особља,
 - (f) пружалац обезбјеђује да је његово особље физички и психички способно за задовољавање извршавање својих задатака, узимајући у обзир врсту активности, а посебно њен могући утицај на безбједност летења и ваздухопловну безбједност која се односи на безбједност летења.
- 4.2 Системи управљања
- 4.2.1 Зависно од врсте активности која је предузета и величини организације, пружалац успоставља и одржава систем управљања ради обезбјеђења усклађености са битним захтјевима наведенима у овом анексу, управљања безбједносним ризицима и настојања за

континуираним побољшавањем тог система. Такав систем је координисан са системом управљања оператора аеродрома.

4.2.2 Пружалац успоставља систем извјештавања о догађајима као дио система управљања из тачке 4.2.1. како би допринио остварењу циља континуираног побољшавања безбједности летења. Не доводећи у питање друге обавезе о извјештавању, пружалац доставља информације о свим догађајима систему извјештавања оператора аеродрома, систему извјештавања оператора ваздухоплова и, ако је то релевантно, систему извјештавања пружалца услуга ваздушног саобраћаја. Систем извјештавања о догађајима мора бити у складу са примјенивим правом ЕСАА споразума.

4.2.3 Пружалац израђује приручник за земаљске услуге и поступа у складу с тим приручником. Такав приручник садржи сва потребна упутства, информације и поступке за услуге, систем управљања и особље које пружа услуге у погледу извршавања њихових дужности.

5. УСЛУГЕ УПРАВЉАЊА ПЛАТФОРМОМ (AMS)

5.1 Пружалац услуга AMS-а пружа своје услуге у складу са оперативним поступцима укљученим у аеродромски приручник.

5.2 Зависно од врсте активности која је предузета и величини организације, пружалац услуга AMS-а спроводи и одржава систем управљања, укључујући управљање безбједношћу летења, ради обезбјеђења усклађености са битним захтјевима наведенима у овом анексу.

5.3 Пружалац услуга AMS-а успоставља формалне договоре са оператором аеродрома и пружаоцем услуга ваздушног саобраћаја у којима се описује подручје примјене услуга које се требају пружати.

5.4 Пружалац услуга AMS-а успоставља систем извјештавања о догађајима као дио система управљања из тачке 5.2 како би допринио остварењу циља континуираног побољшавања безбједности летења. Не доводећи у питање друге обавезе о извјештавању, пружалац доставља све информације о догађајима систему извјештавања оператора аеродрома и, ако је то релевантно, систему извјештавања пружаоца услуга ваздушног саобраћаја.

5.5 Пружалац услуга AMS-а учествује у програмима безбједности летења које је успоставио оператор аеродрома.

6. ОСТАЛО

Не доводећи у питање одговорности оператора ваздухоплова, оператор аеродрома обезбјеђује да, осим у ванредним ситуацијама за ваздухоплов, приликом преусмјеравања на алтернативни аеродром или у неким другим условима који се утврђују у сваком појединачном случају, аеродром или његове дијелове не употребљавају ваздухоплови за које пројекат и оперативни поступци аеродрома нису уобичајено намијењени.

АНЕКС VI

Непримјениве одредбе

Непримјениве одредбе Уредбе комисије (ЕУ) бр. 139/2014 од 12. фебруара 2014. године о утврђивању захтјева и управних поступака у вези са аеродромима у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савјета:

Члан 5.

(Изузећа)

(3) Европска комисија може у сваком тренутку одлучити да не одобри изузеће у сљедећим случајевима:

- а) општи циљеви безбједности летења из Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 нису испуњени,
 - б) одговарајући подаци о путницима и терету премашени су у последње три узастопне године,
 - ц) ако изузеће није у складу са одговарајућим законодавством ЕУ-а;
- (4) Ако Европска комисија одлучи да изузеће није допуштено, предметна држава чланица опозива изузеће.

Непримјениве одредбе Уредбе (ЕУ) 2018/1139 Европског парламента и Савјета од 4. јула 2018. године о заједничким правилима у подручју цивилног ваздухопловства и оснивању Агенције Европске уније за безбједност ваздушне пловидбе и измјени уредби (ЕЗ) бр. 2111/2005, (ЕЗ) бр. 1008/2008, (ЕУ) бр. 996/2010, (ЕУ) бр. 376/2014 и директива 2014/30/ЕУ и 2014/53/ЕУ Европског парламента и Савјета и стављању ван снаге уредби (ЕЗ) бр. 552/2004 и (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савјета и Уредбе Савјета (ЕЕЗ) бр. 3922/91 које се односе на област аеродрома, Поглавље III – Основни захтјеви, Одјељак IV – Аеродроми.

Члан 36.

(Сprovedбени акти у погледу аеродрома и аеродромске опреме повезане са безбједношћу)

- (1) Како би се обезбиједило једнообразно спровођење битних захтјева из члана 33. и усклађеност са њима, за аеродроме и аеродромску опрему повезану са безбједношћу, Комисија на основу принципа утврђених у члану 4. и ради остваривања циљева утврђених у члану 1. доноси спроведбене акте којима се утврђују детаљне одредбе у вези са:
- а) правилима и поступцима за утврђивање, на основу члана 34. став (5), основе за сертификацију која се за потребе сертификације у складу са чланом 34. став (1) примјењује на аеродроме и правилима и поступцима за обавјештавање подносиоца захтјева о тој основи,
 - б) правилима и поступцима за утврђивање детаљних спецификација које се за потребе сертификације у складу са чланом 35. став (1) примјењују на аеродромску опрему повезану са безбједношћу и правилима и поступцима за обавјештавање подносиоца захтјева о тим спецификацијама,
 - ц) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измјену, ограничавање, суспендовање или укидање потврда аеродрому из члана 34, укључујући оперативна ограничења повезана са посебним пројектом аеродрома,
 - д) правилима и поступцима за издавање, одржавање, измјену, ограничавање, суспендовање или укидање потврда за аеродромску опрему повезану са безбједношћу из члана 35. став (1), и ситуације у којима се такве потврде захтијевају,
 - е) правилима и поступцима за успостављање детаљних спецификација примјенивих на аеродромску опрему повезану са безбједношћу, а која је предмет давања изјаве у складу с чланом 35. став (1),
 - ф) правилима и поступцима за давање изјаве у складу са чланом 35. став (1) у односу на аеродромску опрему повезану са безбједношћу, и за ситуације у којима се такве изјаве захтијевају,
 - г) привилегијама и одговорностима ималаца потврде из члана 34. и члана 35. став (1) и организација које дају изјаве у складу с чланом 35. став (1),
 - х) правилима и поступцима за признавање и замјену националних потврда аеродрома издатих на основу националног права у потврде аеродрома из члана 34. ове уредбе, укључујући мјере које је предметна

држава чланица већ одобрила на основу пријављених разлика у односу на Анекс 14 Чикашкој конвенцији.

Ти се спроведбени акти доносе у складу са поступком испитивања из члана 127. став (3).

- (3) При доношењу тих спроведбених аката Комисија обезбјеђује усклађеност са битним захтјевима из члана 33. ове уредбе и узима у обзир међународне стандарде и препоручене праксе, посебно оне наведене у Анексу 14 Чикашкој конвенцији.

Члан 38.

(Заштита околине аеродрома)

- (1) Државе чланице предузимају потребне мјере како би обезбједили да су аеродроми који се налазе на њиховом државном подручју заштићени од активности и збивања у својој околини који могу проузроковати неприхватљиве ризике за ваздухоплове који користе аеродромом.
- (2) Организације из члана 37. став (1) прате активности и збивања која могу проузроковати неприхватљиве безбједносне ризике за ваздухопловство у околини аеродрома за чији су рад одговорне. Те организације предузимају потребне мјере за умањење тих ризика колико је то у њиховој моћи, а када то није случај, о тим ризицима обавјештавају надлежна тијела државе чланице у којој се налази аеродром.
- (3) Како би се обезбједила једнака примјена овог члана Комисија, на основу принципа утврђених у члану 4, те ради остваривања циљева утврђених у члану 1, доноси спроведбене акте којим се утврђују детаљне одредбе. Ти се спроведбени акти доносе у складу с поступком испитивања из члана 127. став (3).

Члан 39.

(Делегирана овлашћења)

- (1) У односу на рад аеродрома и пружање земаљских услуга и услуга AMS-а на аеродромима Комисија је овлашћена за доношење делегираних аката у складу са чланом 128. којима се утврђују детаљна правила у вези са:
 - а) посебним условима за рад аеродрома у складу са битним захтјевима из члана 33,
 - б) условима за издавање, одржавање, измјену, ограничавање, суспендовање или укидање потврда из члана 37. став (1),
 - ц) привилегијама и одговорностима ималаца потврда из члана 37. став (1),
 - д) условима и поступцима за давање изјава организација које пружају земаљске услуге и организација које пружају услуге AMS-а у складу са чланом 37. став (2), укључујући признавање тих изјава, без даље провјере, од стране оператора,
 - е) привилегијама и одговорностима организација које пружају земаљске услуге и организација које пружају услуге AMS-а и које су дале изјаве у складу са чланом 37. став (2).
- (2) У погледу аеродрома, аеродромске опреме повезане са безбједношћу, рада аеродрома и земаљских услуга и услуга AMS-а Комисија је овлашћена за доношење делегираних аката у складу са чланом 128, за измјене и допуне Анекса VII и, ако је то примјењиво, Анекса VIII када је то потребно због техничког, оперативног или научног развоја или доказа о безбједности летења у вези са аеродромима, с циљем и у мјери потребној за постизање циљева утврђених у члану 1.